

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií



BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Zakladatelé dvou dynastií: porovnání vlád prvních králů Korja
a Čosönu**

The founders of two dynasties: a comparison of the reigns of the first
kings of Koryö and Chosönu

Olomouc 2024

Autor práce: Michaela Ovčiaková

Vedoucí práce: Petra Lee, MA

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Zakladatelé dvou dynastií: porovnání vlád prvních králů Korja a Čosönu“ vypracovala samostatně a řádně uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne:

Podpis:

Michaela Ovčiaková

Abstrakt

Název práce:	Zakladatelé dvou dynastií: porovnání prvních králů Korja a Čosönu
Autor:	Michaela Ovčiaková
Vedoucí práce:	Petra Lee, MA
Počet stran:	49
Počet znaků:	75 984
Počet použitých zdrojů:	22

Klíčová slova: Korea, korejská historie, království Korjō, království Čosön, dynastie Wang, dynastie I, Korjō Tchädžo, Čosön Tchädžo, Wang Kōn, I Sönggje

Tato bakalářská práce se zabývá tématem srovnání vlády dvou korejských panovníků – krále Wang Kōna z království Korjō a krále I Sönggjeho z království Čosön. Oba panovníci byli zakladateli nového království a dynastie, čímž si vysloužili posmrtný titul Tchädžo. Začátek práce nastiňuje historický kontext před vznikem prvního ze dvou království – království Korjō. Další dvě části popisují vznik obou království a věnují se oběma Tchädžům a jejich vládním obdobím. Práci uzavírá část soustředěná právě na vládní období obou králů, je provedena analýza a srovnání hlavních aspektů jejich panování, ať už jejich odlišností nebo podobností.

Abstract

Title:	The founders of two dynasties: a comparison of reigns of the first kings of Koryŏ and Chosŏn
Author:	Michaela Ovčiaková
Supervisor:	Petra Lee, MA
Number of pages:	49
Number of characters:	75 984
Number of used resources:	22

Keywords: Korea, korean history, Koryŏ kingdom, Chosŏn kingdom, Wang dynasty, Yi dynasty, Koryŏ T'aejo, Chosŏn T'aejo, Wang Kŏn, Yi Sŏnggye

This bachelor thesis deals with the topic of comparing the reigns of two Korean monarchs – King Wang Kŏn of Koryŏ and King Yi Sŏnggye of Chosŏn. Both monarchs were founders of the new kingdom and dynasty, earning the posthumous title T'aejo. The beginning of the work outlines the historical context before the creation of the first of the two kingdoms – Koryŏ kingdom. Next two parts detail the formation of the two kingdoms and devote themselves to the kings and their reigns. The work concludes with a section focused precisely on the reigns of the two kings, an analysis and comparison of the main aspects of their reign, whether their differences or similarities.

Poděkování

Tímto bych v první řadě ráda poděkovala vedoucí mé práce, Petře Lee, MA, za její odborné vedení, velmi cenné rady, ochotu a časově náročné konzultace, které mi během vypracování této bakalářské práce věnovala. Dále bych ráda poděkovala svým rodičům, bratrovi Michalovi, své sestře a jejímu partnerovi za jejich neustálou podporu, povzbuzování a trpělivost, kterou se mnou při zpracování této práce měli. V neposlední řadě chci poděkovat svým přátelům Kateřině, Kristině a Valentýně za veškerou jejich psychickou podporu.

Obsah

Ediční poznámka	7
Seznam obrázků	8
Úvod	9
1. Období před založením království Korjō	10
1.1. Sjednocená Silla 統一新羅 (<i>Tchongil Silla</i>).....	10
1.2. Období Pozdních Tří království 後三國時代 (<i>Hu Samguk sidä</i>)	11
2. Království Korjō 高麗	13
2.1. Situace před vznikem Korjō, Wang Kōnův vzestup a pád Pozdního Kogurja	13
2.2. Sjednocení poloostrova pod království Korjō.....	14
2.2.1. Zisk Sjednocené Silly	14
2.2.2. Pád Pozdního Päkče	15
2.3. Tchädžo Wang Kōn 太祖 王建 (877-943, vl. 918-943)	15
2.3.1. Vládní období (918-943).....	16
2.3.1.1. Deset ponaučení 訓要十條 (<i>Hunjo sipčo</i>).....	18
3. Království Čosōn 朝鮮	20
3.1. Situace před vznikem nového království.....	20
3.2. Tchädžo I Sōnggje 太祖 李成桂 (1335-1408, vl. 1392-1398)	22
3.2.1. Vládní období (1392-1398).....	23
3.2.1.1. Otázka nástupnictví	24
4. Srovnání panovníků a jejich vlád	26
4.1. Náboženství a filosofie jako základ státu	26
4.2. Zahraniční politika a vztahy s okolními mocnostmi	30
4.3. Vnitrostátní politika.....	32
4.4. Ekonomická a sociální opatření	34
4.5. Kultura.....	37
Závěr	40
Bibliografie	43
Literatura.....	43
Internetové zdroje	44
Zdroje obrázků	45
Seznam příloh	46
Přílohy.....	47
Příloha 1: Chronologický přehled panovníků a jejich vládních období království Korjō (918-1392)	47
Příloha 2: Chronologický přehled panovníků a jejich vládních období království Čosōn a následujícího císařství (1392-1910)	49

Ediční poznámka

V této bakalářské práci je pro přepis korejských jmen a názvů použita česká vědecká transkripce korejštiny, tzn. McCune-Reischauerův systém transkripce korejštiny se změnami uzpůsobenými české výslovnosti.

Vlastní jména autorů anglicky psané literatury a pramenů zmíněné v textu a bibliografii jsou uvedena ve formě, v jaké jsou uvedena přímo na dané publikaci kvůli jednodušší identifikaci. V případě nejednoznačného anglického přepisu jména autora je použita česká vědecká transkripce.

V práci se často vyskytuje pouze pojem „poloostrov“. Pokud není uvedeno jinak, je odkazováno vždy na Korejský poloostrov.

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Mapa království Sjednocené Silly (modrá) a království Parhä (fialová).

Obrázek č. 2: Mapa Pozdních Tří království a království Parhä (fialová) (889 n. l. – 935 n. l.).

Úvod

Tato bakalářská práce se věnuje tématu porovnání vlád prvních králů dvou na sebe navazujících království v korejské historii. Jedná se o zakladatele a prvního krále království Korjŏ 高麗 (918-1392) Tchädžo Wang Kŏna 太祖 王建 (vl. 918-943) s prvním vládcem následujícího království Čosŏn 朝鮮 (1392-1910) Tchädžo I Sŏnggjeem 太祖 李成桂 (vl. 1392-1398).¹ Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol, které se dále člení na množství podkapitol.

První kapitola se věnuje historickým událostem před vznikem království Korjŏ, prvního ze dvou porovnávaných království. Výklad začíná královstvím Sjednocené Silly, stručně popisuje jeho historii a úpadek. Dále se tato kapitola věnuje následnému období Pozdních Tři království.

Druhá a třetí kapitola podrobněji rozebírají království Korjŏ a království Čosŏn. Kapitoly se věnují obecnému chronologickému výkladu nejdůležitějších událostí, které vedly ke vzestupu daných panovníků na trůn a založení nových království. Dostatek prostoru je také věnován oběma králům a jejich vládním obdobím, na které se tato práce zaměřuje.

Čtvrtá kapitola je samotnou praktickou částí této práce, kde bylo vybráno pět kritérií, která byla analyzována pomocí několika doprovodných otázek. V závěru práce se uvádí výsledky analýzy, podobnosti a odlišnosti těchto dvou panovníků.

Cílem této práce je zprvu seznámit čtenáře s obdobími, ve kterých zakladatelé obou království žili, způsob, jakým se dostali k moci a jak za své vlády zemi vedli. S využitím rozličných zdrojů² jsou vybrány specifické aspekty jejich vlád, které jsou podrobněji analyzovány. Cílem této analýzy je pochopit, jak každý z panovníků přistupoval k vládě, jaké vlivy na ně působily a jak se rozhodovali.

¹ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. Praha: NLN – Nakladatelství Lidové noviny, 2001. Dějiny států, str. 332-335.

² Při tvoreni této práce byly využity zdroje v korejštině (oficiální kroniky a webové stránky), ale také v angličtině a češtině (webové stránky, knihy a jiné publikace).

1. Období před založením království Korjŏ

1.1. Sjednocená Silla 統一新羅 (*Tchongil Silla*)

Termínem „Sjednocená Silla“ je historiky nejčastěji odkazováno na království existující na území Korejského poloostrova v období od roku 676 n. l. do roku 935 n. l.³ Jedná se o sjednocovatele původních tří království – Päkče 百濟 (18 př. n. l.-660 n. l.), Kogurja 高句麗 (37 př. n. l.-668 n. l.) a Silly 新羅 (57 př. n. l.-668 n. l.), která se po staletí rozkládala na území tohoto poloostrova. Roku 660 dobila Silla s pomocí armády čínské dynastie Tchang 唐朝⁴ království Päkče, následně roku 668 se to samé povedlo i s královstvím Kogurjŏ.⁵

Pomoc čínské říše ovšem nebyla bezproblémová a kompletně nezištná. Silla se musela po sjednocení všech tří bývalých království potýkat s touto dynastií, která původně pod záminkou vojenské pomoci Sille usilovala o postupné získání kontroly nad celým poloostrovem a připojení tohoto území pod svou nadvládu. Proto se za počátek Sjednocené Silly uvádí až rok 676, tj. rok, kdy Silla dokázala jednotky Tchangů přinutit k ústupu až za hranice Korejského poloostrova, čímž si definitivně upevnila svůj nárok na dané území.⁶

Sjednocená Silla sousedila s královstvím Parhă 渤海⁷, na nějž je některými historiky nahlíženo jako na nositele části kulturního dědictví korejského lidu.⁸ Je tomu tak i z důvodu, že Parhă zabíralo většinou část území původního království Kogurjŏ, na které už Silla nedosáhla, nebo také proto, že království založili právě lidé Kogurja a mnoho jich zde žilo.⁹ Hlavně ale toto království tvořilo hranici mezi Sillou a problematickými mandžuskými hranicemi a chránilo ji také před Tchangy¹⁰, což mu dodávalo významnou roli v budování sillského království. Zároveň však tato království

³ SETH, Michael J. *A Concise History of Korea: From Antiquity to the Present*. Third Edition. Maryland: Rowman & Littlefield Publishing Group, 2020, str. 51.

⁴ Čínská dynastie existující v letech 618-907.

⁵ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 36.

⁶ Tamtéž, str. 36-37.

⁷ Království Parhă (také známo jako Bohai) bylo založeno jako následník království Kogurjŏ generálem Tă Čojŏngem 大祚榮 (?-719) v roce 698 a existovalo do roku 926, kdy podlehl útokům kočovného kmene Kitanů.

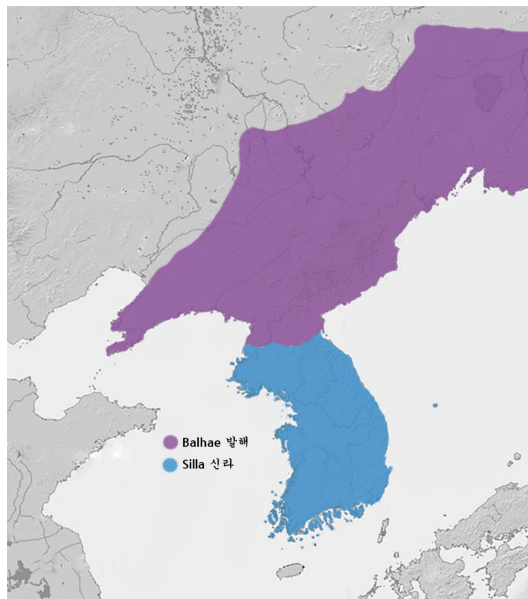
⁸ SETH, *A Concise History of Korea*, 2020, str. 71.

⁹ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 37.

¹⁰ SETH, *A Concise History of Korea*, 2020, str. 71.

neudržovala přátelské vztahy a Parhã bylo pro Sillu neustávající hrozbou. Proto nakonec Silla roku 721 vybuodovala jako prevenci na severní hranici s Parhã obrannou zeď.¹¹

Království Silla zažilo za svou existenci období rozkvětu, které trvalo od roku 676 přibližně do roku 780¹², kdy místní aristokracie začala spojovat síly proti trůnu, budovat pevnosti a zakládat si osobní ozbrojené jednotky.¹³ Tato doba postupné destabilizace státu následovala až do roku 935, kdy byla nakonec všechna doposud existující království na Korejském poloostrově postupně sjednocena pod jedno.



Obrázek č. 1: Mapa království Sjednocené Silla (modrá) a království Parhã (fialová)

1.2. Období Pozdních Tří království 後三國時代 (*Hu Samguk sidä*)

Sjednocená Silla čelila od konce 8. století postupnému rozvratu státu, kdy centrální vláda ztrácela svou moc a kontrolu nad zemí. Vláda v pokusu o překonání finanční krize zdvojnásobila¹⁴ v roce 889 daně, čímž zapříčinila vysokou nespokojenost rolníků. Ti častokrát museli opustit své pozemky kvůli nezvladatelnosti tohoto zřízení.¹⁵

Tento pokus o záchranu královské pokladnice měl v témže roce za následek tak velké rolnické povstání, že ani vládní vojska se s ním nechtěla utkat. Po celé zemi se následně

¹¹ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 37.

¹² SETH, *A Concise History of Korea*, 2020, str. 72.

¹³ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 48.

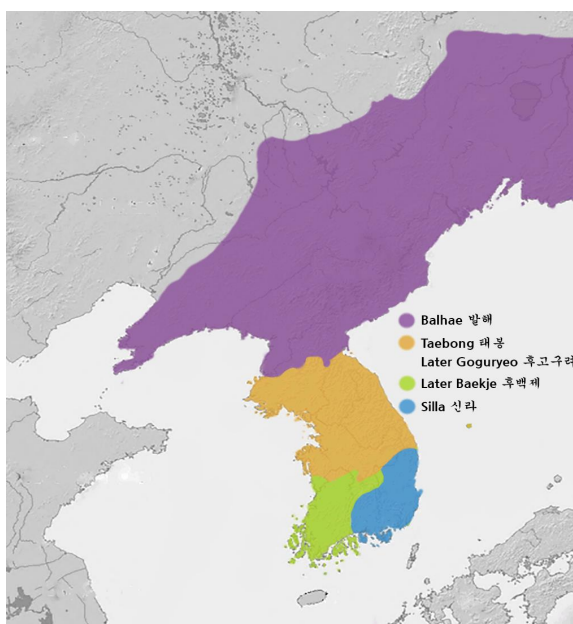
¹⁴ Nejednalo se o finanční zdvojnásobení stávající daně, ale o výběr poplatků jak centrální vládou, tak i místními velmoži.

¹⁵ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 51.

začaly tvořit rolnické revolty, které nebyl nikdo nijak výrazně schopen potlačit.¹⁶ Tím Silla pomalu ale jistě ztrácela svou moc, která se přesouvala do rukou místní aristokracie.

Z rebelských vůdců nakonec vyvstali dva, kteří se chopili moci – Kjönhwön 甄萱 (867-936) a Kungje 弓裔 (869-918). Kjönhwön, původně sillský voják, založil v roce 892 na jihu stát Pozdní Päkče 後百濟 (*Hu Päkče*) s hlavním městem v dnešním jihokorejském Čöndžu 全州.¹⁷ Kungje, původem sillský princ a buddhistický mnich, založil v roce 901 stát Pozdní Kogurjō 後高句麗 (*Hu Kogurjō*)¹⁸ s hlavním městem v dnešním severokorejském Käsöngu 開城¹⁹, a stejně jako Kjönhwön vládl svému státu s velkou bezohledností a krutostí.²⁰

Takto spolu znovu koexistovaly tři státy – Pozdní Päkče, Pozdní Kogurjō a Silla, která jako momentálně nejslabší stát držela moc pouze už jen v jihovýchodní části poloostrova a musela se soustředit převážně na politickou nestabilitu uvnitř státu. Proto se období přibližně od roku 901 do roku 936 nazývá obdobím Pozdních Tří království.



Obrázek č. 2: Mapa Pozdních Tří království a království Parhä (fialová)
(889 n. l. – 935 n. l.)

¹⁶ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 51.

¹⁷ Tamtéž, str. 52.

¹⁸ Pozdní Kogurjō, také často označováno jako Tǎbong 泰封.

¹⁹ Známo také jako Songak 松嶽 či Kǎgiöng 開京.

²⁰ SETH, *A Concise History of Korea*, 2020, str. 73.

2. Království Korjŏ 高麗

Existují dva způsoby datování začátku existence tohoto státu. První odkazuje na začátek Korja rokem 918, kdy se k moci dostal Wang Kŏn 王建 (více o něm viz další kapitoly) a jím založená dynastie Wang 王朝. Druhý způsob udává začátek existence Korja až v roce 935, což je rok, kdy Wang Kŏn začal se sjednocováním všech Pozdní Tři království pod království Korjŏ.

Na trůnu se v průběhu 474 let existence království vystříдалo celkem 34 králů z této dynastie.

2.1. Situace před vznikem Korjŏ, Wang Kŏnův vzestup a pád Pozdního Kogurja

V roce 918 spolu na území Korejského poloostrova stále sousedila Pozdní Tři království – Pozdní Kogurjŏ, Pozdní Päkče a Silla. V tomto roce byla na vzestupu osobnost Wang Kŏna, který jakožto jeden z předních vojevůdců úspěšných především na moři vedl ve službách Pozdního Kogurja několik dobývacích bitev. Tím si postupně budoval jméno a získával respekt. Námořnický válečný um mu přišel vhod hlavně při vojenských taženích proti rivalům, jako byl právě Kjŏnhwŏn a jiní povstalci, kteří se v té době pohybovali po území všech tří království.²¹ Úspěchy námořních operací vynesly Wang Kŏnovi post prvního ministra na královském dvoře.²²

Sic ve službách Pozdního Kogurja, Wang Kŏn společně s obyvatelstvem nebyl s tyranskou vládou krále Kungjeho spokojený. Proto začal pomalu pomýšlet na povstání, k němuž se následně přidali další generálové v králových službách, kteří již neviděli jiné východisko, jak zemi zachránit. Paranoidní král se dozvěděl o chystaném povstání o něco dříve, než se stihlo uskutečnit²³, proto byl generály pouze sesazen z trůnu. Později byl ale zavražděn na útěku lidmi, jimž předtím vládl.²⁴

Wang Kŏn byl i přes počáteční nevoli v polovině roku 918 dosazen na trůn a ihned začal dělat změny. První z nich bylo přetvoření starého království na nové království

²¹ *Korjŏsa čŏrjo, kwŏn 1, Tchädžo sinsŏng täwang*. [0918], 6wŏl.

²² ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 52.

²³ *Korjŏsa čŏrjo, kwŏn 1, Tchädžo sinsŏng täwang*. [0918], 6wŏl.

²⁴ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 52.

Korjō, čímž chtěl navázat na starou tradici království Kogurjō. Hlavním městem Korja se stalo Wang Kōnovo rodiště, město Kägjōng.²⁵

2.2. Sjedenčení poloostrova pod království Korjō

2.2.1. Zisk Sjedenčené Sily

V době Wang Kōnova přetvoření Pozdního Kogurja na království Korjō byla Silla nejslabším královstvím na poloostrově. Tomuto faktu nasvědčuje skutečnost, že během patnácti let (912-927) se stihli na sillském trůně po linii Kimů vystřídat tři panovníci z linie Paků, kteří naposledy seděli na trůně v roce 154.^{26,27}

Proto Silla roku 921 dobrovolně uzavřela s Korjem spojenectví. Tchādžo ho chytře využíval, strategicky umístil vojenskou pevnost severně od sillského hlavního města Kjōngdžu a nadále zajišťoval svůj nárok stát se pokračovatelem sillských tradic a moci.²⁸

Za toto spojenectví s Korjem ale Silla zaplatila v roce 927 vysokou cenu, když rozzuřený Kjōnhwōn z Pozdního Päkče provedl na Sillu silný útok, při kterém zcela zdevastoval Kjōngdžu a tehdejší sillský král Kjōngä 景哀²⁹ spáchal sebevraždu. Na jeho místo byl dosazen král Kjōngsun 敬順³⁰ z rodu Kimů. Království se po zbytek své existence snažilo pouze přežít s tím, že mu Wang Kōn poskytoval úspěšnou ochranu před útoky z Päkče. Ten navštívil Kjōngdžu již roku 931 a pravděpodobně od té doby z tohoto místa celý stát řídil až do roku 935, kdy sillský král Kjōngsun formálně abdikoval ve Wang Kōnův prospěch jako svého nástupce.³¹

²⁵ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 52.

²⁶ Tchādžo nechal vypsat poslední rok své vlády Deset ponaučení, v němž se zavazuje Korjō k dodržení systému, kdy se nejstarší syn stává hoden trůnu. Tento koncept ovšem není nový a korejská království jej zpravidla i tak dodržovala. Proto změna královské linie v už tak upadajícím státě definitivně přispěla k prohloubení celé krize.

²⁷ SETH, *A Concise History of Korea*, 2020, str. 73.

²⁸ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 52.

²⁹ Kjōngä, sillský král vládnoucí království Sjedenčené Sily po dobu tří let (924-927).

³⁰ Kjōngsun byl poslední sillský král, který byl na trůn dosazen po svém strýci Kjōnhwōnem z Päkče. Vládl mezi lety 927-935, než připojil své království ke království Korjō.

³¹ SETH, *A Concise History of Korea*, 2020, str. 74.

2.2.2. Pád Pozdního Päkče

Korjō a Päkče byly neustále ve válečném stavu. Bitevním polem se stalo moře, kde se Wang Kōnovi dařilo, a také území Silly, kde se místní šlechtici přikláněli buď na jednu, nebo druhou stranu.³²

Po vítězství Wang Kōnovy armády roku 930 se štěstěna začala obracet jeho směrem. O čtyři roky později utržila armáda Päkče kvůli sporům v královské rodině další velkou porážku. Hned na to Kjōnhwōnův nejstarší syn Singōm 神劍 (?-936), jemuž Kjōnhwōn uzmul nástupnictví na trůn ve prospěch jiného syna, zabil svého bratra, uvěznil otce a sám sebe dosadil na trůn.³³ Kjōnhwōnovi se ale podařilo uprchnout, vzdal se svému soupeři Wang Kōnovi, přidal se na jeho stranu a společně začali připravovat kroky k poražení Päkče.³⁴

Poslední porovnání sil Korja a Päkče proběhlo roku 936 s Wang Kōnovou armádou jako vítěznou stranou. Singōm se vzdal a několik dní na to zemřel. Tímto bylo Wang Kōnovo sjednocování poloostrova dokončeno a období samotného království Korjō začalo.³⁵

2.3. Tchädžo Wang Kōn 太祖 王建 (877-943, vl. 918-943)

Wang Kōn³⁶ se narodil 14. dne prvního měsíce roku 877 v residenci na jihu města Kägjōng. Byl nejstarším synem pozdějšího guvernéra provincie Kūmsōng Wang Rjuka (?-897).³⁷ Wang Kōnovo narození údajně doprovázela červeno-fialová aura, která naplnila světlem místnosti v domě i celý dvůr po celý den, postupně se tvarující do formy připomínající draka.³⁸

³² ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 52.

³³ *Koryōsa chōryo Ia: Essentials of Koryō History*. Translated by Sem VERMEESCH. Republic of Korea: Yonsei University Press, 2021, str. 61.

³⁴ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 52-53.

³⁵ SETH, *A Concise History of Korea*, 2020, str. 74.

³⁶ Vlastním jménem Wang Kōn 王建, posmrtným jménem Jongjōl Injong Čanghjo Tädžōng Kwangnjōl Wōnmjōng Sinsōng täwang 勇烈仁勇章孝大定光烈元明神聖大王, chrámovým titulem Tchädžo 太祖.

³⁷ *Koryōsa čōrjo, kwōn 1, Tchädžo sinsōng täwang, Tchädžo čchongsō*.

³⁸ *Koryōsa chōryo Ia: Essentials of Koryō History*, 2021, str. 7.

Od dětství se vyznačoval vysokou inteligencí, ale také odlišným vzhledem a zvučným hlasem. Dosáhl věku 67 let, z nichž 26 strávil na trůně. Chránový titul Tchädžo³⁹ mu byl přidělen posmrtně. Za svůj život pojal Tchädžo dvacet devět manželek (z nichž šest dosáhlo až na post královny), s nimiž zplodil více jak třicet potomků.⁴⁰

2.3.1. Vládní období (918-943)

V prvním desetiletí své vlády (918-927) stihl Tchädžo nastolit novou vládu, nechal postavit deset nových buddhistických chrámů a udělil posmrtná jména svým předkům (919), přijímal posly s dary ze Silly a prováděl inspekce severních hranic (920). V osmém roce vlády (925) se Tchädžo opět utkal s Kjönhwönem. V následujícím roce (926) bylo Parhä zničeno Kitany a vedla se důležitá diplomatická jednání Korja se Sillou a Päkče. Svou první dekádu vlády završil Tchädžo množstvím vojenských operací společně se Sillou proti Päkče. Provedl také několik dalších dobývacích bitev, jež z většiny přinesly nová území. Päkče provedlo v roce 927 nájezd na území Silly, které Tchädžo vyslal vojsko na pomoc. Kjönhwön se o vyslaném korjorském vojsku velice rychle dozvěděl, spojence obelstil a vtrhnul do sillského hlavního města, které vyplenil, donutil krále Kjöngäho ke vzetí si vlastního života a zneuctil královnu. Dosadil na trůn králova synovce, vzal si rukojmí a vrátili se do Päkče. Když se o této tragédii dozvěděl Tchädžo, sám vedl kavalerii, se kterou Kjönhwöna zastavil a sehrála se urputná bitva. Ta dopadla v Tchädžoův neprospěch a jemu samotnému se sotva podařilo uniknout s holým životem.⁴¹

Druhé desetiletí (928-937) začal Tchädžo výměnou dopisů s Kjönhwönem, kterého nakonec vyzval k odložení zbraní, ovšem neúspěšně. O několik měsíců později sám Tchädžo vedl dobývací bitvu, která skončila neúspěchem. Kjönhwön neustále plnil různé části Korejského poloostrova a způsoboval Sille i Korju problémy. Tchädžo se vydal v roce 930 i přes velké nebezpečnosti navštívit sillského krále. Téhož roku cestoval Tchädžo do Západního hlavního města (dnešní Pchjöngjang), kde založil první školu, jelikož do té doby ve městě nebylo možnosti akademického vzdělání. Ve druhém měsíci následujícího roku (931) Silla oznámila svou věrnost Korju a ten samý měsíc se

³⁹ Vychází z čínského titulu Taizu, v překladu znamenající „velký předek“. Chránový titul Tchädžo se uděloval v korejské historii zakladatelům dynastií. Nejedná se o posmrtné jméno, které se udělovalo častěji i elitě.

⁴⁰ CARTWRIGHT, Mark. *Taejo of Goryeo* [Online]. World History Encyclopedia. 07. 11. 2016. Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Taejo_of_Goryeo/. [cit. 25. 01. 2024].

⁴¹ *Koryösa chöryo Ia: Essentials of Koryö History*, 2021, str. 8-43.

Tchädžo znovu vydal na několik týdnů navštívit sillského krále, načež pro něj byla uspořádána hostina a byl vřele přivítán. Roku 934 se Tchädžo opět utkal s Kjönhwönem s tím, že Kjönhwön nejdříve navrhoval uzavřít mír a ponechat si stávající hranice. To ale pro Korjō nepřicházelo v úvahu, a nakonec z boje odešlo vítězně. Třetí měsíc roku 935 přinesl ze strany Päkče změnu, když Kjönhwönův syn Singöm uvěznil otce v buddhistickém chrámu a zabil mladšího bratra, jenž byl původně stanoven otcovým nástupníkem. Šestáho měsíce Kjönhwön uprchl a zažádal o možnost připojit se ke království Korjō a jeho králi. Tchädžo tuto žádost schválil a vřelým způsobem ho přivítal. Desátého měsíce tohoto roku král Silly vyslal vyslance s žádostí připojit sillskou zemi ke království Korjō a o dva měsíce později byl oficiálně proveden obřad, jenž ustanovil bývalého sillského krále správcem území, kterému předtím vládl. Napjaté vztahy mezi Korjem a Päkče se táhly i dalším rokem (936), kdy Tchädžo povolil Kjönhwönovi vytáhnout s vojskem proti vlastnímu synovi a království Päkče. Sám Tchädžo se postavil do čela tří armád a vytáhl proti Singömovi, který mu přišel naproti se svou armádou a došlo k finálnímu střetu mezi armádami Korja a Päkče. Tchädžo vyšel z tohoto střetu vítězně, čímž došlo i k připojení Päkče pod království Korjō.⁴²

Posledních šest let vlády (938-943) se Tchädžo zabýval politikou své nově sjednocené země a udržováním jejího chodu. Došlo k návštěvě Kitanů, které ale Tchädžo považoval za bezcharakterní za jejich porušení smlouvy o přátelství s Parhä, a proto jejich misii vůbec nepřijal, vyslance poslal do exilu na ostrov a velbloudy, které s sebou přivedli, nechal vyhladovět k smrti. Poslední rok své vlády Tchädžo připravil instrukce obsahující deset ponaučení, která měla pomoci vládnout budoucím generacím králů⁴³ (více o ponaučeních viz bod 2.3.1.1.), než v pátém měsíci tohoto roku postoupil trůn synovi.

Tchädžo je popisován v *Korjōse* 高麗史⁴⁴ jako panovník, jenž vládl svým poddaným moudře, byl velkorysý, ale zároveň rozvážný při používání své síly. Často cestoval do Pchjōngjangu, města považovaného za místo původu království. Svou vládou a

⁴² *Koryōsa chōryo Ia: Essentials of Koryō History*, 2021, str. 43-70.

⁴³ Tamtéž, str. 82.

⁴⁴ Kronika čítající 139 spisů vyprávějící o dějinách Korja, sepsána Čong Indžim 鄭麟趾 a dalšími učenici v klasické čínštině v období království Čosön. Konečná verze této kroniky byla královskému dvoru představena v roce 1451. Do dnešní doby se nedochovala žádná kompletní edice, ale díky dochovaným částem ji bylo možné spolehlivě zrekonstruovat. Později byla dokončena i *Korjōsa čōrjo* 高麗史節要 („zkrácená korjōská historie“), která představuje doplňující zdroj informací pro *Korjōsu*, nejedná se však o její zkrácenou verzi.

přístupem k ní stanovil Tchädžo vzor pro mnohé další, čímž ustanovil dynastii, která přetrvala pět století.⁴⁵

2.3.1.1. Deset ponaučení 訓要十條 (*Hunjo sipčo*)

Korjōsa popisuje Wang Kōnových Deset ponaučení jako politickou závěť Tchädžoa. Jedná se o ponaučení týkající se např. náboženství, nástupnictví, odměňování úředníků a jiných obecných pravidel pro správné vládnutí. Tato ponaučení měla být sepsána poslední rok jeho vlády, ovšem jejich platnost se začala projevovat až za vlády Tchädžoova vnuka krále Hjōndžonga⁴⁶, což napovídá určitému zpoždění s vložením tohoto textu do kroniky.⁴⁷ Přestože není zcela jasné, jestli byla ponaučení opravdu sepsána během posledních dní Tchädžovy vlády anebo až v 11. století jeho vnukem, tak či onak odráží postoje, které Tchädžo zastával a prosazoval.

První ponaučení udává vzývání buddhismu jako klíčový bod prosperity státu. Druhé stanovuje důležitost správného umístění klášterů podle doporučení mistra Tosōna⁴⁸ a pravidel geomantie⁴⁹, čímž by se mělo úspěšně předejít jejich svévolné výstavbě. Třetí ponaučení praví, že nástupnictví na trůně se bude striktně řídit podle pravidla nástupu nejstaršího legitimního syna.⁵⁰ V případě nevhodnosti nástupu bude vybrán ze synů ten, jenž získá největší podporu úředníků. Ve čtvrtém ponaučení vybízí Tchädžo k nenucenému následování tchangských zvyků, zatímco striktně odmítá následování zvyků kitanských. Páté vyzdvihuje postavení Pchjōngjangu⁵¹ jako místa příznivého pro život a vládu. Proto by dle Tchädžoa měl každý král město navštívit čtyřikrát do roka. Ponaučení šesté uvádí důležitost svátků lotosových lampionů (oslava narození Buddhy) a osmi zákazů (uctění dračích bohů, duchů, toků a vrcholů). Sedmé ponaučení vybízí krále k přihlížení ke kritice, ale zachování si odstupu od pomluv. Dále uvádí způsoby,

⁴⁵ *Koryōsa chōryo Ia: Essentials of Koryō History*, 2021, str. 82.

⁴⁶ Osmý král království Korjō (vl. 992-1031); syn prince Andžonga, jediného syna Tchädžovy páté manželky.

⁴⁷ GLOMB, Vladimír a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Korejská náboženství*. Praha: Togga, spol. s.r.o., 2014. Dálný východ, str. 40.

⁴⁸ Tosōn 道誥 (827-898) byl buddhistický mnich považovaný za zakladatele geomantie v Koreji. Kromě toho je znám především díky svým předpovědím o Wang Konově vzestupu a pomoci, kterou jí při něm Tosōn poskytl. Pro více info viz: *Koryōsa chōryo Ia: Essentials of Koryō History*, 2021, str. 8.

⁴⁹ Geomantie je způsob interpretace rozmístění krajiny. Podle této myšlenky se vyhledávala místa příznivá pro stavbu měst, paláců, domů, klášterů aj. Také se geomantie zabývala případnou nápravou nepříznivých vlivů. Pro více info viz: SETH, *A Concise History of Korea*, 2020, str. 5-6.

⁵⁰ Po samotném Tchädžovi nastoupil na trůn jeho nejstarší syn Hjędžong 惠宗 (vl. 943-945), poté třetí syn Čōngdžong 定宗 (vl. 945-949). Druhý syn Wang Tchä 王泰 pravděpodobně zemřel dříve, než mu bylo umožněno převzít trůn. Po třetím synovi nastoupil syn čtvrtý, král Kwangdžong 光宗 (vl. 949-975).

⁵¹ Pchjōngjang, v té době nazývaný Západní hlavní město.

jak se správně starat o poddané pro zisk jejich přízně, jak je odměňovat a jak trestat. Osmé ponaučení varuje před „zrádnými a neřádnými“ lidmi na jihu od řeky Kongdžu, tedy lidmi z území bývalého Pozdního Päkče. Deváté obecně upravuje ohodnocení civilního i vojenského úřednictva. Poslední, desáté ponaučení, shrnuje všechna předchozí ponaučení, vyzývá k vyvarování se chyb pro zachování státu a rodu. Dále nabádá ke čtení knih a učení se historii, ze které je třeba hledat ponaučení pro současnost.⁵²

Těchto deset ponaučení představuje především Tchädžoovy postoje a názory, které se tato práce snaží pochopit a představit čtenáři, proto tvoří pro části práce týkající se Tchädžo Wang Kõna velice významný zdroj. Jelikož jsou ponaučení sepsána pro různé aspekty vlády a společenského života a Tchädžo apeluje na jejich dodržování pro následující generace králů, lze podle nich zpětně argumentovat mnohá jeho rozhodnutí a nařízení. Zároveň tento soupis ponaučení dokazuje pluralitu korjöské společnosti (více info viz kapitola 4.1.).

⁵² GLOMB, LÖWENSTEINOVÁ, *Korejská náboženství*, 2014, str. 42-43.

3. Království Čosŏn 朝鮮

Začátkem dějin království Čosŏn se považuje rok 1388, kdy I Sönggje převzal moc, nebo také rok 1392, což je zároveň rok oficiálního zániku království Korjŏ. Dynastii Wangů nahradil na trůně nový panovník jménem I Sönggje 李成桂 (více o něm viz následující kapitoly), který založil nové království a novou dynastii I 李朝. Toto úspěšné království a později i císařství⁵³ trvalo přes pět staletí až do 22. srpna roku 1910, kdy došlo k anexi Koreje Japonským císařstvím.⁵⁴ Během 518 let trvání tohoto království se na jeho trůně vystříдалo 27 králů dynastie I.

3.1. Situace před vznikem nového království

Království Korjŏ se začalo potýkat s problémem nájездů a pustošení, jak tomu bylo i před jeho vznikem. Nájездníci pocházeli z rozkládající se dynastie Jüan⁵⁵ a vytvořili oddíly vzbouřenců zvané „rudé turbany“, které dvakrát podnikly útok na Korjŏ. Při druhém z těchto útoků se rudým turbanům povedlo načas obsadit Kägjŏng. Na rozdíl od nájездů japonských pirátů, jejichž pustošení začalo již dříve a mělo značnější dopady pro království Korjŏ, byly nájězdy rudých turbanů krátkodobějšího charakteru a rychle zase opadly.⁵⁶

Jak již bylo zmíněno, japonští piráti působili Korju mnohem větší problémy než nájездníci z Mongolské říše. Již roku 1350 byla situace téměř nezvladatelná a Japonci, přestože byli pouze lehce ozbrojeni, se náhodně vylodovali podél celého pobřeží Korejského poloostrova a pustošili, na co narazili. Jednalo se především o vesnice. Protože se nájездníci mohli objevit kdykoliv a kdekoliv, strnula i námořní doprava a do hlavního města se přerušil dovoz rýže a naturálních daní z provincií. Kägjŏng, jakožto hlavní město, proto čelil ekonomickému zhroucení.⁵⁷

Nájězdy japonských pirátů se ani přes četné diplomatické výpravy nepodařilo zastavit, proto Korjŏ sesbíralo své zdroje a provedlo vojenské tažení, ze kterého vyvstala jména

⁵³ Korejské císařství (1897-1910) vzniklo v třicátém třetím roce vlády Kodžonga, který se prohlásil císařem.

⁵⁴ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 185.

⁵⁵ Mongolská dynastie Jüan 元朝 existující v letech 1271-1368 na území Mongolska, Číny a jižní Sibíře. Tato dynastie byla po svém pádu nahrazena dynastií Ming 明朝 a její zbytky založily na severu Severní Jüan.

⁵⁶ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 78.

⁵⁷ Tamtéž, str. 79.

dvou úspěšných velitelů – Čchö Jönga 崔瑩 (1316-1388) a I Sönggjeho. Tito vojenští velitelé se však značně rozcházel v názorech na korjösou politiku vůči státům na pevninské Číně. Hlavním sporem byl pohled na rozhodnutí z roku 1388 vládnoucí čínské dynastie Ming⁵⁸, která chtěla uplatnit své nároky na severovýchodní území Korja, kde přechází dynastie Jüan udržovala vojenský okruh.⁵⁹

I Sönggje prosazoval jasnou promingskou politiku a byl proti jakémukoliv podnikání výprav hned z několika důvodů, zatímco jeho protějšek byl tímto rozhodnutím značně pobouřen. S podporou krále Ua 禡王⁶⁰ byl neveřejně zahájen útok na Mandžuskou oblast Liao-tung⁶¹ s Čchö Jöngem jako vrchním velitelem a I Sönggjeem jako jeho zástupcem. Během postupu ale I Sönggje u ostrova Ühwa⁶² obrátil svou část armády zpět do Kägjöngu.⁶³ Po zdlouhavém návratu se I Sönggje setkal tváří v tvář s Čchö Jöngem i králem Uem. Pomocí převratu zbavil krále Ua i Čchö Jönga moci ve svůj prospěch, donutil krále abdikovat a poté ze své pozice kancléře společně s dalšími svými stoupenci rozhodl o nástupnictví nového krále Ččanga 昌⁶⁴, který stál v čele království pouhé dva roky, než ho nahradil král Kongjang 恭讓⁶⁵. I tento král byl ovšem v úřadu pouze po dobu necelých čtyř let, než i on byl přívrženci I Sönggjeho sesazen a na trůn dosazen sám I Sönggje.⁶⁶

⁵⁸ Čínská dynastie Ming existující v letech 1368-1644, která nahradila předchozí dynastii Jüan.

⁵⁹ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 79.

⁶⁰ Král U vládl jako 32. korjöský král v letech 1374-1388. Podle kroniky *Korjösa* nebyl král U synem předchozího krále Kongmina, ale mocného mnicha Sin Tona 辛屯 (?-1371), a proto původně nebyl uznán jako Kongminův syn a následník trůnu. Po smrti Sin Tona ho ale král Kongmin přijal za svého a tím se stal jeho nástupcem.

⁶¹ Poloostrov v severovýchodní Číně mezi Liaotungským (Pochajské moře) a Západokorejským (Žluté/Západní moře) zálivem.

⁶² Ühwa 威化島 je ostrov na řece Jalu na pomezí hranic dnešní Číny a Severní Koreje.

⁶³ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 79.

⁶⁴ Král Čchang byl synem předcházejícího krále Ua. Vládl v letech 1388-1389. V době úmrtí mu bylo pouhých 9 let.

⁶⁵ Král Kongjang byl posledním korjöským králem. Vládl v letech 1389-1392, než byl sesazen I Sönggjeem.

⁶⁶ *The Annals of King T'aejo*. Translated and annotated by Byonghyon CHOI. USA: Harvard University Press 2014, str. 100.

3.2. Tchädžo I Sönggje 太祖 李成桂 (1335-1408, vl. 1392-1398)

Vlastním jménem I Sönggje⁶⁷, se narodil roku 1335⁶⁸ do proslulé rodiny I otci I Čáčchunovi 李子春 (1315-1361)⁶⁹ a matce paní Čchö. Podle kroniky disponoval od narození inteligencí a odvahou přesahující všechny ostatní, perfektně ovládal umění lukostřelby a lovu.⁷⁰ Jeho vojenské úspěchy za třicet let v roli vojenského velitele popisuje královský dekret vydaný králem Čchangem, vyzdvihujícím I Sönggjeho talent, který odpovídá kvalitám vysokých ministrů.⁷¹ Král Kongjang nechal vypsát v jiném královském dekretu všechny I Sönggjeho služby království a jeho úspěchy, ať už vojenské, politické, ekonomické nebo sociální.⁷²

Po převzetí politické, vojenské i ekonomické moci stávajícího království do vyhlášení nové dynastie moc nezbyvalo. Sic patřil I Sönggje do rodiny s vojenskými veliteli jako předky a nejednalo se o slavnou rodinu, díky svým vůdčím a vojenským schopnostem byl povýšen až do královského stavu.⁷³

Nové království pojmenoval Čosön 朝鮮 (po nejstarším korejském království)⁷⁴, založil dynastii I a přesunul hlavní město z původního Kägjõngu do Hanjangu⁷⁵, který se tak stal centrem veškerých aktivit Koreje.⁷⁶

I Sönggje se dožil 73 let, z nichž pouze 7 strávil v čele království jako král. Měl za svůj život dvě manželky, se kterými zplodil celkem jedenáct dětí.⁷⁷ Stejně jako u Tchädžo Wang Kõna, titul Tchädžo mu byl udělen až posmrtně.

⁶⁷ Posmrtným jménem Kanghõn Söngmun Sinmu Čöngüi Kwangdök täwang 康獻聖文神武正義光德大王, chrámovým titulem Tchädžo 太祖.

⁶⁸ Přesné datum Tchädžoova narození nelze určit. Různé zdroje uvádějí různá data s velkým rozpětím. V análech je uváděn jedenáctý den desátého měsíce čtvrtého roku éry Zhiyuan, což odpovídá období někdy mezi říjnem a listopadem roku 1335.

⁶⁹ Vlastním jménem I Čáčchun, posmrtným jménem Jõnmu Sõnghwan täwang 淵武聖桓大王, chrámovým titulem Hwandžo 桓祖. Již od mladého věku vynikal v jezdecktví a lukostřelbě. Stal se impozantním vojevůdcem naslouchajícím rozkazům korjõského krále a také klíčovou postavou v korjõském odporu proti nájezdníkům zvenčí. Jeho snahy mu vynesly respekt mezi vojáky i veřejností, čímž se také zajistila prestiž celé rodiny I. Jeho diplomatické i vojenské zapojení pomohlo království znovu nabýt kontroly nad územími již ztracenými nájezdníkům, suverenitě a územní celistvosti. Pro více info viz: *The Annals of King T'aejo*, 2014, str. 11-12.

⁷⁰ *The Annals of King T'aejo*, 2014, str. 15.

⁷¹ Tamtéž, str. 65.

⁷² Tamtéž, str. 76.

⁷³ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 80.

⁷⁴ Ko Čosön 古朝鮮 byl prvním královstvím na území Korejského poloostrova.

⁷⁵ Hanjang 漢陽, znám také jako Hansõng 漢城, dnes Sõul.

⁷⁶ ECKERT, *Dějiny Koreje*, 2001, str. 80.

3.2.1. Vládní období (1392-1398)

První rok vlády (1392) nového krále byl ve znamení spousty změn. Založil novou správu království jmenováním nových úředníků, reorganizoval vojenské síly, provedl reformy v oblasti zemědělství a vybírání daní či v soudnictví a právu. Dále zavedl nové rituály a ceremonie a podporoval vzdělání učenců v konfucianismu založením škol.⁷⁸

Následující rok (1393) pokračoval v upevňování vztahů s Čínou, k jejímuž císaři vyslal svého věrného zástupce kancléře Čchö Jöngdžiho (1331-1408)⁷⁹ s listinou vyjadřující hluboké díky mimo jiné za možnost změnit jméno království na Čosön. Na nový rok vedl děkonné ceremonie směrem k čínskému císaři, zatímco jeho úředníci byli poprvé oblečeni v uniformách ušitých v Číně (tyto ceremonie se poté opakovaly každý další rok). Mimo jiné se dále utvrzoval ve škodlivých aspektech buddhismu.⁸⁰

Ve třetím roce své vlády (1394) se Tchädžo zabýval výstavbou dvoupodlažního paláce, opevnění kolem hlavního města, pokračoval ve vysílání misií do Číny a přijímal v království ty čínské, nebo také vyslal úředníky, aby přemístili zbývající členy předchozí dynastie Wang na ostrov Ködže.^{81,82} Toto lze pokládat za příklad králova řešení případných bezpečnostních otázek souvisejících s předchozí dynastií.

Rok 1395 přinesl především 37 svazků Historie státu Korjö (*Korjö kuksa*), sepsaných od založení království Tchädžoem Wang Könem až po posledního krále Kongjanga a prezentovaných Tchädžoovi věrnými úředníky a autory Čöng Todžöem 鄭道傳 (1342-1398)⁸³ (v té době hlava státní finanční komise) a Čöng Čchongem 鄭摠 (v té době kancléřský učenec). Tchädžo dal pro oba autory sepsat královské dekry, ve kterých vyjadřuje své díky nad jejich vynaloženým úsilím při kompilování tak důležité a

⁷⁷ *Taejo of Joseon*. [Online]. New World Encyclopedia. Dostupné z: https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Taejo_of_Joseon.

⁷⁸ *The Annals of King T'aejo*, 2014, str. 119-129, 146.

⁷⁹ Čchö Jöngdži byl vojenský důstojník Korja a poté Čosönu. Roku 1388 se zúčastnil tažení na Liao-tung a stal se věrným následovníkem I Sönggjeho.

⁸⁰ *The Annals of King T'aejo*, 2014, str. 234, 239.

⁸¹ Ostrov Ködže 巨濟島 se nachází na jihu Korejského poloostrova, v Korejském průlivu.

⁸² *The Annals of King T'aejo*, 2014, str. 335-336, 338, 340.

⁸³ Čöng Todžön byl jedním z předních stoupenců I Sönggjeho, pomohl mu vybudovat nové království a stál v čele mnoha úřednických pozic téměř až do své smrti v roce 1398. Z análů vyplývá, že jeho vztah s Tchädžoem byl velice blízký. Dle jiných zdrojů se Čöng Todžön s I Sönggjem potkal poprvé v roce 1383 a již tehdy mezi nimi vznikla silná aliance. Pro více info viz: HWANG, Kyung Moon. *A History of Korea: An Episodic Narrative*. Second Edition. New York: Palgrave Macmillan, 2017. Palgrave Essential Histories, str. 52.

obsáhlé historie a každého z nich chválí za jejich historiografické nadání.⁸⁴ Tato kronika byla zkompileována pro prosté zdokumentování historie, ale také účelově k legitimizaci nástupu dynastie I na trůn.⁸⁵

V září následujícího roku (1396) zemřela po dlouhé nemoci Tchädžoova druhá manželka, královna Hjön 顯妃 (1356-1396). S nástupem nového roku (1397) byly její ostatky po několika měsících konečně uloženy k odpočinku do královské hrobky, která dostala jméno Čöngnüng 貞陵.^{86,87}

3.2.1.1. Otázka nástupnictví

Poslední rok Tchädžoovy vlády (1398) se nesl v duchu finálního řešení otázky nástupnictví. Ten se svými dvěma manželkami zplodil celkem osm synů (šest z nich s první manželkou, dva s druhou), z nichž se někteří o nástupnictví buď příliš nezajímali, nebo po něm naopak prahli i přesto, že nebyli prvorozenými syny.

Jedním takovým byl Tchädžoův pátý syn I Pangwön 李芳遠⁸⁸, který se ze všech synů nejvíce přičinil o Tchädžoův vzestup na trůn. Tchädžo si toho byl vědom a náležitě syna odměnil v podobě pozemků, které ale Pangwön později přenechal svému bratrovi Pakpönovi⁸⁹.

V druhé polovině tohoto roku se začalo utvářet spiknutí úředníků, včetně dříve věrného Čöng Todžöna a Tchädžoova sedmého syna Pakpöna, kteří prahli po uchopení moci v království. Jejich plán byl pokusit se krále přimět, aby ustanovil svým nástupcem svého osmého syna I Pangsöka, a postupně se zbavit prince Čöngana a jeho bratrů (všech synů Tchädžoa a jeho první manželky). Spiknutí bylo neúspěšné, poněvadž se o něm dozvěděl Tchädžoův mladší nevlastní bratr a informoval o něm prince Čöngana. Všichni zrádci byli ihned stíháni a neprodleně popraveni.^{90,91}

⁸⁴ *The Annals of King T'aejo*, 2014, str. 469-470.

⁸⁵ LÖWENSTEINOVÁ, Miriam. *Čítanka klasické korejské literatury*. Praha: Nová vlna, 2020, str. 109.

⁸⁶ Královna Hjön stála při Tchädžoově boku při zakládání nového království. Po její smrti jí byl udělen chrámový titul královna Sindök 神德王后 a její ostatky byly uloženy v královské hrobce Čöngnüng.

⁸⁷ *The Annals of King T'aejo*, 2014, str. 610, 630, 753.

⁸⁸ Vlastním jménem I Pangwön, před nástupem na trůn znám jako Princ Čöngan 靖安君, chrámovým titulem Tchädžong 太宗. Vládl jako třetí král království Čosön v letech 1400-1418.

⁸⁹ Tchädžoův sedmý syn, prvorozený syn královny Sindök.

⁹⁰ Čöng Todžönovi se nejprve podařilo uniknout hněvu prince Čöngana rychlým útekem do domu jeho spojence. To ovšem netrvalo dlouho a princ ho během několika hodin vypátral, polapil a i přes nařikání a prosby o milost byl Čöng Todžön na princův příkaz popraven.

Princ Čongan vyšel z tohoto konfliktu vítězně, byl mezi lidmi oblíbený, a proto byl navržen jako přímý následovník trůnu. Princ to ale rezolutně odmítl, aby nevypadal tak chamtivě, a navrhl místo sebe svého staršího bratra, prince Jöngana⁹². Po chvíli rozepří, kdo by tedy měl usednout na trůn po jejich otci, Jöngan úlohu přijal a Tchädžo s tím souhlasil.⁹³

Nedlouho poté Tchädžo, který ve svém věku již často trpěl různými nemocemi, abdikoval ve prospěch svého nejstaršího žijícího syna.⁹⁴

⁹¹ *The Annals of King T'aejo*, 2014, str. 831-836.

⁹² Vlastním jménem I Panggwa 李芳果, před nástupem na trůn znám jako Princ Jöngan 永安君, chrámovým titulem Čöngdžong 定宗. Vládl jako druhý král království Čosön v letech 1398-1400, než byl sesazen a nahrazen svým bratrem, princem Čonganem.

⁹³ *The Annals of King T'aejo*, 2014, str. 842.

⁹⁴ SETH, *A Concise History of Korea*, 2020, str. 155.

4. Srovnání panovníků a jejich vlád

Životy obou panovníků lze dobře prozkoumat a analyzovat na základě analů a kronik, které byly vytvořeny v letech jejich života nebo po něm. Z toho důvodu je tato analýza založena právě na kronikách a análech těchto dvou králů. Při analýze vlády Tchädžo Wang Kõna bylo využito knihy *Koryõsa chõryo Ia: Essentials of Koryõ History*, přeložené Semem Vermeerschem, a pro další doplnění také kronik *Korjõsa* a *Korjõsa čõrjo*, kompletně dostupných v korejském jazyce na internetu. Pro analýzu vlády Tchädžo I Sõnggjeho bylo využito králových analů *The Annals of King T'aejo*, přeložených Čchõem Pjõnghjõnem (v angl. originále Byeonghyon Choi).⁹⁵

V této kapitole je vybráno celkem pět kritérií (náboženství, vztahy se sousedy, politika, ekonomika a kultura), která jsou následně v příslušných podkapitolách analyzována. U každého kritéria je na začátku vypsáno několik orientačních otázek, na které se analýza postupně pokouší najít odpověď a osvětlit podobnosti a odlišnosti v přístupu těchto dvou panovníků a zároveň nastínit možné důvody vysvětlující jejich chování. V případě nedostatečného množství informací u některého z kritérií byly využity i doplňující zdroje řádně označené v bibliografii.

4.1. Náboženství a filosofie jako základ státu

- Jakým způsobem podporoval a prosazoval každý z panovníků dané náboženství/filozofický směr ve svém království?
- Jak bylo náboženství/filozofický směr integrováno do státní správy?
- Jaký vliv mělo náboženství/filozofický směr na společnost?

Tchädžo Wang Kõn převzal buddhismus jako státní náboženství po minulém království, jelikož byl v té době velmi rozšířený mezi obyvatelstvem Korejského poloostrova a měl na něj hluboký vliv.⁹⁶ Poté ho prosazoval po celou dobu své vlády. Tomu nasvědčuje i Wang Kõnových Deset ponaučení, z nichž lze vyčíst jeho podporu

⁹⁵ Analýza vychází právě z těchto zdrojů a všech potřebných a dostupných záznamů v nich, z toho důvodu nejsou v této kapitole uvedeny citace. V případě využití jiných zdrojů pro doplňující a rozšiřující informace je citace náležitě uvedena.

⁹⁶ V Pozdním Kogurju, předchůdci království Korjõ, byl buddhismus králem Kungjeem silně prosazován a podporován. Sám Kungje vyrostl v buddhistickém klášteře Sedal 世達寺 a předtím, než se stal králem, byl znám jako buddhistický mnich. Pro více info viz: *Kungje*. Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžõn (Encyclopedia of Korean Culture) [Online]. N.d. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0006789>.

buddhismu. Hned tři z těchto ponaučení (první, druhé a šesté) explicitně mluví o buddhismu a nutnosti ho zachovat pro následující generace. První a druhé ponaučení říkají, že je potřeba si zajistit ochrannou sílu Buddha, aby stát mohl dobře prosperovat (to je jasné konstatování, že buddhismus je klíčovým faktorem přežití království). Dále stanovují důležitost správně umísťovat a stavět kláštery podle doporučení mnicha Tosöna a pravidel geomantie a varují před jejich svévolnou výstavbou. Ponaučení šesté vysvětluje důležitost svátku lotosových lampionů (oslava a uctění narození Buddha) a svátku osmi zákazů (uctění dračích bohů). Striktně nařizuje ihned zastavit jakékoliv snahy úředníků o změny těchto svátků (změny v četnosti, ať už vyšší či nižší nebo v jejich průběhu).⁹⁷

Tchädžo významně podporoval buddhistické mnichy v jejich činnostech, rozvíjel buddhistické instituce a zakládal nové chrámy, nechával opravovat a restaurovat zchátralé pagody a svatyně. Jeho podpora buddhismu se projevovala také v přijetí mnoha buddhistických textů a přijímáním buddhistických mnichů na královském dvoře (včetně mnicha Honggjönga 洪慶, jenž přinesl do království Tripitaku z Pozdního Tchangu⁹⁸). Dalším znakem jeho záštity buddhismu byl fakt, že sám král vedl dharmu shromáždění⁹⁹ na oslavu dokončení stavby chrámu.

To ale neznamená, že by v Korju existovalo pouze jedno náboženství. Na rozdíl od předcházejících království, Korjō bylo pluralistickou společností, ve které spolu koexistovalo množství náboženství a filozofických směrů a věřilo se ve spoustu myšlenek (od buddhismu, konfucianismu, taoismu přes geomantii nebo třeba klasický šamanismus). Tchädžo sám prosazoval buddhismus a byl mu hluboce nakloněn, ovšem nikde není jasně zaznamenáno, že by se po dobu své vlády pokoušel jakkoliv omezovat jiná vyznání a náboženskou praxi obyvatelstva.

Myšlenku náboženského pluralismu opět podporuje Deset ponaučení, ve kterých se vyskytují jak buddhistické myšlenky, tak i myšlenky konfuciánské, geomantické aj. Jak již bylo řečeno, buddhismu se věnují ponaučení první, druhé a šesté. Geomantii ponaučení druhé. Za konfuciánské myšlenky lze považovat ponaučení sedmé a deváté. Sedmé hovoří o způsobu získání přízně lidu snižováním daní a povinností roboty,

⁹⁷ VERMEERSCH, Sem. *The power of the Buddhas: The Politics of Buddhism During the Koryō Dynasty (918-1392)*. Cambridge: Harvard University Asia Center, 2008. str. 92-93.

⁹⁸ Pozdní Tchangu 後唐 byla dynastie vládoucí v Číně v rozmezí let 923-936.

⁹⁹ Dharmu shromáždění jsou velká shromáždění vyznavačů buddhismu, trvající i několik desítek dní.

nasloucháním námitkám a udržováním si odstupu od pomluv nebo umírněným udělováním odměn a trestů. Deváté, stejně jako ponaučení sedmé, předkládá představy o ohodnocování úřednictva založené na základních konfuciánských konceptech.¹⁰⁰

Tchädžo I Sönggje s nastolením nového království a dynastie přijal konfucianismus¹⁰¹ jako novou ideologii svého království. Neo-konfuciánští učenci věřili, že přetvoření korejské společnosti podle konfuciánských zvyků povede k odstranění všech velkých problémů země, jako byla ekonomická nestabilita, decentralizace a hlavně buddhismus, který vinili z rozkladu společnosti a ztráty kontroly nad ní.¹⁰² Proto Tchädžo se svou vládou přijal kromě jiných i množství opatření, která buddhismus v novém království nezakazovala, ale značně omezovala jeho aktivity. Jedním takovým opatřením bylo postupné odsouvání buddhistických mnichů z veřejného života, jelikož byli považováni za lehce zkorumpovatelné a přenášeli negativní vliv na společnost. Později těmto mnichům také zakázal putovat po zemi a žebrot.¹⁰³ Přesto ale Tchädžo projevil jistou shovívavost vůči tomuto náboženství, jelikož během své vlády striktně odmítal přijímat tvrdá opatření, která by ho v království kompletně zrušila a zakázala.¹⁰⁴ Zároveň také navštěvoval jisté buddhistické kláštery a ceremonie, jejichž průběhy sledoval a účastnil se jich. Vypadá to, že Tchädžo buddhismus na úkor konfucianismu nepodporoval, ovšem k posílení autority, udržení si a upevnění své moci to byl ideální prostředek. Tchädžo si byl velice dobře vědom faktu, že buddhismus byl v té době stále důležitým prvkem společenského i politického života a také součástí jeho královského života. Proto také podpořil výrobu buddhistických textů a jiných artefaktů. Z toho vyplývá, že I Sönggje přistupoval k buddhismu spíše pragmaticky než jakožto věřící.

¹⁰⁰ BREUKER, Remco E. *Establishing a Pluralist Society in Medieval Korea, 918-1170: History, Ideology, and Identity in the Koryŏ Dynasty*. Leiden: Koninklijke Brill NV, 2010, str. 351-396.

¹⁰¹ Konfucianismus této doby se nazývá spíše jako neo-konfucianismus. Jde o proud nových myšlenek vznikajících od poloviny 9. století, které se snažily o obnovení konfuciánské filosofie. Jde o rozšíření konfuciánských myšlenek, zahrnující nové ideje na základě metafyziky a kosmologie nebo třeba také na prvcích buddhismu a taoismu. Pro více info viz: BERTHRONG, John E. *Neo-Confucian Philosophy*. [Online]. Internet Encyclopedia of Philosophy. N.d. Dostupné z: <https://iep.utm.edu/neo-confucian-philosophy/#H1>.

¹⁰² LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Markéta POPA. *Made in Korea II*. Praha: Nová vlna, 2019, str. 142.

¹⁰³ Buddhističtí mniši putovali podle nařízení Buddha po zemích a krajích a spoléhali se na obyvatele daných oblastí, že jim dají najíst a přístřešek pro přespaní. Toto „žebrot“ mělo za cíl zlepšit karmu těch, kdo dávali, a zároveň pomoci mnichům zůstat pokornými.

¹⁰⁴ VERMEERSCH, Sem. *Yi Seong-gye and the Fate of the Goryeo Buddhist System*. [Online]. Korea Journal, roč. 53, č. 2, str. 124-154, 2013. Dostupné z: doi: 10.25024/kj.2013.53.2.124. [cit. 28. 4. 2024].

Konfucianismus se dočkal královské podpory a stal se základem státní správy království. Společnost byla ovládána hlavní ctností *hjo* 孝¹⁰⁵. Byly zakládány školy a akademie, kde se úředníci vzdělávali v konfuciánských textech. Státní zkoušky se také skládaly ze znalostí těchto textů. Zároveň se ale pro společenskou harmonii a státní prosperitu snažil král udržet dobré vztahy s buddhistickou komunitou podporou jejich náboženských aktivit nebo například osvobozením několika klášterů od pozemkové daně.

Wang Kōnŭv postoj k buddhismu a jeho podpoře vyvolával i značnou kritiku od pozdějších autorů kroniky o korjōském království (sepsané během vlády I Sōnggjeho). Ti kritizovali jeho rozhodnutí investovat příliš mnoho zdrojů do oprav a budování buddhistických staveb a vedení nákladných ceremonií. Označili to za plýtvání zdroji, které se daly využít lépe na podporu sociálního a ekonomického života v království. Poukazovali na to, že prioritizace náboženských aktivit v době, kdy se země ještě nedokázala dostatečně vzpamatovat z předchozích válečných konfliktů a ekonomických krizí, byla problematickým krokem, který mohl mít velké negativní dopady na společnost a ekonomiku království. Autoři vyjádřili jasně svůj názor, že ani přes rozsáhlost a podporu buddhismu v Korju nikdo nedokázal zabránit chaosu a pádu království. Zašli až tak daleko, že označili buddhismus za pohromu pro zemi, která lidem ubližuje, a proto by se to mělo brát jako varování pro budoucí generace panovníků.¹⁰⁶

¹⁰⁵ *Hjo* je jedna z nejzákladnějších ctností konfuciánského myšlení. V češtině se často používá pojem „synovská oddanost“, v angličtině je *hjo* označováno jako „filial piety“. Jedná se o prokazování úcty a lásky svým rodičům a všem předkům a tato úcta nemá vymezených hranic.

¹⁰⁶ *Koryōsa chōryo Ia: Essentials of Koryō History*, 2021, str. 30.

4.2. Zahraniční politika a vztahy s okolními mocnostmi

- Jaké klíčové diplomatické vztahy panovníci udržovali?
- Jak přistupovali k hrozbám a vojenským konfliktům?

Mezi důležité diplomatické vztahy patřily pro Korjō ty s Kitany na severu a říší Pozdního Liangu¹⁰⁷. S těmito dvěma státy probíhalo pod **Wang Kōnovým** dohledem oboustranné přijímání vyslanců a výměna darů. Co se týče Kitanů, z Tchädžoovy strany byla projevena snaha o udržení jakési stability hlavně z důvodu, že Parhä tvořilo důležitou hranici mezi nimi a nebylo třeba vytvářet případná nepřátelství. Kitani ale Parhä roku 926 dobyli, a tím představovali stejnou hrozbu i pro korjōské království. Protože král považoval Kitany za neetické, nepředvídatelné a agresivní, po několika letech s nimi razantně ukončil všechny oficiální vztahy, čímž jasně projevil svůj postoj k nim a dal Kitanům najevo, že nejsou v Korju vítáni. Tchädžo se s Kitany vypořádal takto striktně pravděpodobně i z důvodu, že spousta obyvatel zničeného Parhä uteklo hledat azyl právě do Korja, a král si tak trochu musel vybrat stranu, na kterou se připojí. Kdyby se připojil na stranu Kitanů, mohlo by to mezi parhäskými přistěhovalci vyvolat velké nepokoje, jež by mohly být pro království ohrožující.

Další důležité, ovšem o mnoho problematičtější, byly vztahy se sousedícími královstvími Päkče a Silla. Do roku 927, kdy Kjōnhwōn z Päkče dosadil na trůn svou loutku, krále Kjōngsuna, byly vztahy mezi Korjem a Sillou strategické a mírové. Tato dvě království se spojovala proti společným hrozbám a přicházela si na pomoc při invazích zvenčí, i když převážně to bylo Korjō, které pomáhalo Sille, nikoliv naopak. Z toho lze vyzorovat Tchädžoovu strategičnost při udržování tohoto vztahu, jelikož svou pomocí Sille (jež byla hlavním terčem útoků z Päkče kvůli své větší zranitelnosti) si zároveň udržoval spojence a zároveň ochraňoval hranice svého vlastního království. Po dosazení krále Kjōngsuna vztahy obou zemí ochladly, dokud roku 935 sillský král neuznal Tchädžoovu svrchovanost a nepřipojil své území ke Korju. Do připojení království Päkče ke Korju byly vztahy mezi těmito královstvími napjaté a nepřátelské. I přesto je ale z kronik zjevné, že se Wang Kōn pokoušel udržovat jakési příměří (např.

¹⁰⁷ Pozdní Liang 後梁 (907-923) je jedna z pěti dynastií vládnoucích v období pěti dynastií a deseti království (období politické nestability v Číně mezi lety 907-960, počínající zánikem říše Tchang, kdy bylo čínské území rozděleno na severu mezi pět dynastií a na jihu mezi deset království). Pozdní Liang byl v roce 923 nahrazen Pozdním Tchangem (923-936), se kterým Tchädžo také udržoval dobré vztahy. V roce 936 opět došlo ke změně dynastie a Tchang byl nahrazen Pozdním Ťinem 後晉 (936-947), se kterým Korjō pod vedením Wang Kōna udržovalo stejně dobré vztahy.

přijetím vyslanců, kteří mu přišli pográtulovat Kjōnhwōnovým jménem k nástupu na trůn a v dalších letech přijímal Kjōnhwōnovy dary, většinou však bez větší odezvy z korjōské strany) nebo i několikrát vybízel Kjōnhwōna k mírovějším řešením vyhocených situací a k odložení zbraní v případě hrozících vojenských konfliktů.

Jak je již známo, **Tchādžo I Sōnggje** se snažil udržovat nejlepší vztahy s mnohonásobně mocnější Čínou. To je patrné z mnoha cest, které různí vyslanci podnikli ať už na žádost čínského císaře nebo čosōnského krále. I Sōnggje vyslal úředníky hned po svém nástupu na trůn, aby informoval čínského císaře o novém království a zažádal o podporu a uznání jeho vlády. Lze se pouze domnívat, zda byl tento krok podniknut pouze z nutnosti a vypočítavosti, aby Tchādžo ospravedlnil všem svým odpůrcům své právo na korjōský trůn, neboť Mandát nebes¹⁰⁸ tehdy nebyl nikým (ať už v Koreji nebo mimo ni) zpochybňován, nebo pro něj samotného uznání od čínského císaře bylo naprostou nezbytností pro počátek jeho vlády. Z informací dostupných o jeho vládě se nabízí, že získat císařovo požehnání bylo Tchādžoovou osobní potřebou, nejen nutností. Tomu nasvědčuje fakt, že se Tchādžo od samého počátku snažil s Čínou udržovat nejen diplomatické, ale až nadstandartní harmonické vztahy a čínského císaře držel v hluboké úctě.

Co se týče zahraničních konfliktů, vypadá to, že se I Sōnggje snažil držet v pozadí a nezasahovat do ničeho, co se ho netýkalo. Soustředil se spíše na vnitřní správu království a jeho obranu, místo toho, aby se pletl do válečných konfliktů svých sousedů. Případné tendence zapojit se do nějakého konfliktu vznikaly pouze v případě, kdy to bylo v zájmu obrany jeho království před vnějšími hrozbami (hlavně před japonskými piráty). I před zahájením vojenských konfrontací se ovšem pokoušel konflikty řešit především diplomaticky vysláním misí.

Jeden z velkých problémů pro nově nastolené království Čosōn tvořili japonští nájezdníci. To vytvářelo mezi Koreou a Japonskem dosti napjaté vztahy, které se ale

¹⁰⁸ Koncept čínské politické ideologie, který ustanovuje nástup panovníka na trůn jako boží vůli. Tento koncept vznikl již v 11. století př. n. l. a i přesto, že vznikl o několik staletí dříve než konfucianismus, je s ním velice často spojován. V konfuciánském pojetí je tento mandát podmíněný, tzn. panovník ho mohl pozbyt na základě špatného chování. Proto Konfucius 孔子 (551 př. n. l.-479 př. n. l.) a jeho pozdější učenec Mencius 孟子 (372 př. n. l.-289 př. n. l.) zdůrazňovali důležitost morálního vládnutí a zastávali názor, že přízeň nebes závisí na ctnostech a spravedlnosti vládců. Zejména Mencius opakovaně zdůrazňoval, že mandát závisí na přízni poddaných – tedy pokud vládce nebude mít podporu lidu, ztrácí i Mandát nebes. Pro více info viz: CARTWRIGHT, Mark. *Mandate of Heaven*. [Online]. World History Encyclopedia. 25. 07. 2017. Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Mandate_of_Heaven/.

Tchädžo pokoušel řešit aktivní obranou hranic své země a následnými diplomatickými misiemi. Vypořádávání se s japonskými piráty bylo tvrdé a nelítostné, ale jasně prokazovalo panovníkovo úsilí bránit svou zemi. Později se mnoho z těchto nájezdníků rozhodlo kapitulovat a hledali v čosňských zemích azyl. Tchädžův přístup k řešení této situace bylo přijetí japonských kapitulantů, což potvrzuje jeho preferenci diplomatického řešení problémů před otevřenými agresivními válečnými konflikty a také jeho dobrou vůli. I přes občasné nájezdy se snažil nadále udržovat s Japonskem mírové vztahy přijímáním japonských vyslanců a jiných návštěv.

Nehledě na víceméně dobré vztahy s okolními státy Tchädžo nepolevoval v obranyschopnosti království a aktivně připravoval zemi na zvýšení rychlosti reakce v případech ohrožení státu zvenčí. Nechával budovat nové pevnosti, obranné zdi a udržoval armádu ve střehu prováděním množství inspekci.

4.3. Vnitrostátní politika

- Jaké metody panovníci využívali k legitimizaci své moci?
- Jaké zavedli změny ve vládní struktuře a správě a jaké reformy přijali?
- Jak řešili krize (povstání, hladovění aj.)?

Tchädžo Wang Kõn přijal jako základní kámen legitimizace své vlády Mandát nebes. Sic byl v té době Mandát nebes především konfuciánskou myšlenkou, obyvatelstvo přejímalo tento koncept bez ohledu na to, jakého vyznání lidé byli. Proto toho Wang Kõn využil ve svůj prospěch, a tím ospravedlnil svůj nástup na trůn a převzetí vlády novou dynastií. Dále také udělil posmrtné tituly svým předkům, což v té době bývalo běžnou praxí pro upevnění právoplatnosti nově nastupující dynastie a její kontinuity. Dalším Tchädžoovým krokem k upevnění svého nástupu na trůn byly sňatky, které organizoval s bývalými silnými silskými a kogurjöskými rodinami, aby si zajistil jejich loajalitu připojením jejich rodin do královské linie (tak se stalo, že měl Tchädžo za svůj život dvacet devět manželek).

Pro korjöskou politiku bylo důležité být v souladu s náboženskými institucemi. Tchädžo podporoval různé buddhistické ceremonie a rituály, což naznačuje jeho snahu spojit královskou a politickou moc s náboženstvím. Z jeho četných interakcí s buddhistickými

kláštery a klíčovými duchovními osobnostmi tehdejší doby je patrné, že se snažil, aby náboženské instituce pracovaly se státem a v jeho prospěch. Tak jako bylo zvykem s nástupem nových králů, i Wang Kõn přeorganizoval státní aparát, vytvořil nové správní jednotky a pomocí správních reforem posiloval centrální kontrolu země. Pro zlepšení kvality správy země zakládal nové školy a akademie, aby se zvýšila úroveň vzdělanosti úředníků. Zavedl také vojenské reformy ve formě nového systému řazení a oceňování v armádě nebo systém odměňování za činy a zásluhy, čímž se zvýšila efektivita systému a stal se transparentnějším. Samozřejmě také náležitě odměnil všechny, kteří se projeví jako loajální a pomohli mu uskutečnit převrat, který ho dostal na trůn.

Wang Kõn musel čelit několika výzvám ve formě nepokojů a vzpour uvnitř svého království. Na ně reagoval nejprve vojenským potlačením, aby situaci uklidnil a poté organizoval složitější procesy, jako jsou přesuny obyvatelstva, ustanovování nových administrativních struktur (změny ve jménech prefektur aj.) pro zlepšení správy a nastolení větší kontroly v nestabilních regionech. Nabízel svým oponentům pozice a tituly a začleňoval je do státní správy. Po období válek a chaosu, které zemí před sjednocením zmítaly, jsou vidět Wang Kõnovy pokusy o stabilizaci země zaměřením se na zemědělství a obchod. Co se týče zahraničních krizí a válečných hrozeb, král nařizoval posílení obran měst a sám vedl vojenské operace proti nepřítelům, pokud to situace vyžadovala. To ukazuje Tchädžoovy vůdcovské schopnosti a duchapřítomnost v krizových situacích.

Tchädžo I Sõnggje poukazoval na poslední korjöské krále jako slabé a lehce zmanipulovatelné vůdce, a proto bylo potřeba dynastií Wang vyměnit. Aby legitimizoval svou vládu, využil především Mandátu nebes, stejně jako Wang Kõn¹⁰⁹. Díky přijetí tohoto mandátu podpořil I Sõnggje jak rozvoj konfucianismu v království, tak i svůj nástup na trůn.

Bez reforem by se žádné nově založené království neobešlo. I Sõnggje jich po dobu své vlády přijal desítky. Hned na začátku vlády přetvořil vládní strukturu a jmenoval do funkcí nové úředníky. Restrukturalizoval systém státních zkoušek a školství, aby se zajistil nástup úředníků do jejich pozic na základě vzdělání a zásluh, nikoliv podle

¹⁰⁹ Jelikož Mandát nebes pracuje s myšlenkou, že neschopný panovník, který nemá podporu lidu, pozbývá nároku na trůn, nemohl nikdo obvinít I Sõnggjeho ze znevážení tohoto konceptu uskutečněným převratem, a tím jakkoliv zpochybnit jeho chopení se moci.

rodinné příslušnosti. Několikrát zaváděl opatření ohledně daní, aby zajistil spravedlivější rozdělení daňové zátěže obyvatelstva. Dále reorganizoval vojenský aparát, nechával budovat novou infrastrukturu a administrativní jednotky, nebo také nechal sepsat nový zákoník inspirovaný mingským právem a celkově upravil veřejnou správu (přerozdělení pravomocí a zodpovědností mezi různé úřady a úředníky) a soudnictví tak, aby se zvýšila jejich efektivita a co nejvíce se snížila korupce. Tchadžoův přístup ke zneužívání moci a korupci byl naprosto neústupný a velice přísný.

Vnitřní krize království jako byla povstání proti jeho vládě, řešil I Sönggie především potlačením, stejně jako Wang Kōn. Aby se lépe kontrolovaly potenciálně nestabilní oblasti a zabezpečila se interní bezpečnost, podporoval král po reorganizaci armády její zesilování. Jinak bylo řešení krizí království praktikováno spíše diplomatickou cestou hledáním kompromisů. Tchadžo často používal amnestie jako uklidňovací prostředky politického napětí nebo aby získal podporu od různých sociálních skupin. Navíc se snažil uklidňovat svou opozici tím, že integroval některé jejich návrhy či přímo skupiny do své vlády (například integroval do státního aparátu bývalé vojevůdce, aby snížil riziko nepokojů a povstání). Tím si dokázal udržovat vnitřní politickou stabilitu v království. V případě jakýchkoliv spikleneckých aktivit zasáhl Tchadžo rychlými a často tvrdými tresty, hlavně aby odradil ostatní od podobného chování. V době hladovění určitých regionů země zasažených přírodními katastrofami jako byly povodně nebo naopak sucho, organizoval Tchadžo pravidelnou distribuci jídla ze státních skladů a případně také stavbu vodních kanálů pro zavlažování nebo odvodňování.

4.4. Ekonomická a sociální opatření

- Jaké reformy byly provedeny v oblasti vlastnictví, užívání a správy půdy?
- Jaký měli panovníci přístup k domácímu a mezinárodnímu obchodu?
- Jaká opatření byla přijata pro sociální a ekonomickou stabilitu státu?

Tchadžo Wang Kōn se musel s nástupem korjöského království potýkat se zdevastovaným správním systémem, neboť poslední král Pozdního Kogurja Kungje zaváděl takové zákony, ze kterých profitoval pouze a výhradně on. Zavedl tak vysoké

daně, že lidé kvůli nezvladatelnosti přestali obdělávat půdu a opouštěli své domovy¹¹⁰. Na to Tchädžo zareagoval zrušením daní a nucené roboty po dobu tří let a zavedl také kroky podporující obnovu zemědělství v těchto částech země a zlepšení životních podmínek pro obyvatelstvo po období válek a nepokojů (např. navrácením pozbytých titulů lidem patřícím k vyšší společnosti v kogurjōském království). Půda se přerozdělovala především podle zásluh rodin a jednotlivců¹¹¹, nebo se udělovaly pozemky úředníkům pro zajištění jejich loajality králi. Takto se král pokoušel zajistit si přízeň úředníků a zároveň je motivovat k vyšší výkonnosti.

Značnou část své pozornosti věnoval Wang Kōn i obchodování. Vynaložil snahu o obnovení a zabezpečení obchodních cest, které byly předtím narušeny válečnými konflikty. Tímto se podpořily jak zahraniční vztahy, tak ekonomická situace v království.

Pro sociální stabilitu Tchädžo vyzýval úředníky ke snížení zátěže kladené na obyvatelstvo a především, aby dbali na spravedlnost a ochranu poddaných. Sám prosazoval myšlenku, že pokud obyvatelstvo není příliš zatíženo daněmi a robotou a vládce dá najevo své pochopení pro náročnost zemědělství, je přirozené, že mu bude lid naslouchat a stát bude prosperovat.

Tchädžo I Sōnggje přijal opatření k reorganizaci správy půdy, která zahrnovala zrušení vojenských farem *tundžōn* 屯田 (až na jednu), jež byly považovány za zatěžující pro lid. Zrušil existující záznamy o pozemcích a zavedl nové zákony, které omezovaly množství půdy, jež mohl jednatlivec vlastnit. Tím se zvýšilo pohodlí obyvatel bez ohledu na jejich postavení, bohatí a mocní nemohli tolik zneužívat svého postavení a pokleslo i množství sporů o pozemky mezi příbuznými. Nechal přezkoumat zákony o správě půdy z předchozího království a přijal nové regulující zákony, aby vše bylo spravedlivější a efektivnější. Velkým projevem Tchädžoovy sympatie s lidem a chápání důležitosti zemědělství (pro zajištění dostatečných zásob jídla, aby se předešlo hladomorům) bylo

¹¹⁰ *Korjōsa* popisuje stav lidu za Kungjeho vlády jako katastrofický. Lidé museli zanechat zemědělských prací kvůli výstavbám, což zapříčinilo ještě méně jídla pro už tak hladovějící obyvatelstvo. Zároveň král vybíral velice vysoké daně podle své libosti. Spousta lidí podléhala nemocím nebo umírala na ulicích hladem. Ti, kteří ještě měli alespoň nějakou sílu, se stávali otroky jeden druhému nebo dokonce prodávali své děti.

¹¹¹ Tento systém přerozdělování půdy podle zásluh je považován za předchůdce systému *čōnsikkwa* 田柴科 z roku 976 (přijátého během vlády pátého krále Kjōngdžonga), který přerozděloval půdu úředníkům na základě jejich příslušnosti do jedné z osmnácti kategorií hodnot a podle jejich výkonu pro dobro státu. Po smrti úředníka měla být půda vrácena do správy státu.

rozhodnutí, které posílalo pracovníky podílející se na stavebních projektech zpět domů, aby se mohli v období setí věnovat zemědělství.

Domácímu obchodu Tchadžo pomáhal snižováním daňového zatížení či rušil daně, které nepovažoval za příliš důležité, čímž si zemědělci a obchodníci mohli ponechat větší část ze své produkce a následně s ní obchodovat. Zavedl povinnost označení obchodů a jejich sortimentu, čímž se zlepšila organizovanost trhů a snížilo se riziko případných zmatků a nedorozumění. Zahraniční obchod si vedl dobře zejména díky Tchadžoově snaze o udržování silných diplomatických vztahů s okolními mocnostmi, díky kterým rostly i obchodní vztahy. Při potížích s japonskými piráty se musel vypořádat se změnou obchodních tras a jejich bezpečností, avšak po následné změně vztahů Koreje a Japonska obchodní vztahy obnovil v plném rozsahu. Tchadžoovu snahu o regulaci obchodních aktivit a zajištění spravedlivého obchodování dokazuje mimo jiné i jeho příkaz k vydání zákazu nelegálního obchodu na hranicích.

Pro zajištění dobré situace ve společnosti podporoval král vzdělání a konfuciánské hodnoty. Vzdělávání obyvatelstva mělo za cíl předcházet budoucím konfliktům ve společnosti tím, že se zvýší všeobecná úroveň morálky a společnost se stane jednotnější. Král přijal řadu opatření na podporu různých skupin obyvatelstva (vdovy, sirotci, senioři bez příbuzných). Rozhodoval o opatřeních zahrnující rozdělování obilí právě těmto sociálně znevýhodněným skupinám, aby snížil dopady chudoby a hladu. Také reagoval na přírodní katastrofy poskytováním úlev (např. snížením daní) a podpory (poskytnutí zásob jídla aj.) pro postižené oblasti a jejich obyvatele. Jako jeden z příkladů Tchadžoova řešení nastalých problémů kompromisy byla například práce na stavbě hradeb v zimě během noci, kterou se Tchadžo rozhodl pozastavit, aby se předešlo onemocnění dělníků. Dokonce nechal i zbudovat provizorní zařízení pro léčbu nemocných dělníků, kterým byla poskytnuta péče do doby, než byli opět schopni pracovat. Časem také zavedl zákony o regulaci alkoholu a jeho prodeje, aby podpořil udržení veřejného řádu a omezil společenské nepokoje vyvolané jeho nadměrnou konzumací. Dále zavedl systém inspekcí a na základě jejich výsledků odměňoval úředníky, kteří se dobře starali o obyvatele částí země, které jim byly svěřeny, anebo je trestal, pokud ve starostlivosti selhávali.

Dalo by se říci, že k otázce ekonomické a sociální prosperity přistupovali oba panovníci v rámci vytyčených cílů shodně, ovšem cesta a uplatněné přístupy k dosažení těchto cílů

se v mnoha ohledech lišily. Oba zavedli spoustu zemědělských reforem, které podporovaly rozvoj zemědělství, ale například k rozdělování půdy každý přistoupil jinak. Dalším cílem bylo zlepšení životních podmínek obyvatelstva zajišťováním snižování daní nebo vymáhání spravedlnosti, ve kterém se jejich přístupy shodují zase o něco více.

4.5. Kultura

- Jaký byl vztah mezi kulturou a buddhismem/konfucianismem?
- Jak panovníci podporovali rozvoj kultury v království?
- Jak a s kým probíhala kulturní výměna?

Buddhismus s **Wang Kōnovou** podporou nejenže sjednocoval náboženský život v království, ale také kulturní a duchovní obraz celého Korja. Takto významnou podporou výstavby nových chrámů v hlavním městě a oprav starých chátrajících svatyní se ukazují Tchädžoovy snahy o posílení kulturní identity, duchovního života a jednoty státu a společnosti.

Jedním z významných prvků rozvoje kultury bylo v roce 918 zavedení festivalu *Pchalgwanhō*¹¹². Tento svátek kombinoval buddhistické rituály a tradiční prvky korejské zábavy, jako byla hudební a taneční představení nebo vyprávění starých sillských příběhů formou divadla. Od té doby se svátek stal na králův příkaz pravidelnou každoroční akcí (nařízeno v šestém Tchädžoově ponaučení). Tchädžo se také celkově angažoval v podpoře umění a literatury, která reflektovala hodnoty a ideály jeho vlády.

Ze vzájemné výměny vyslanců a darů (v podobě různých uměleckých nebo ceremoniálních předmětů) se sousedními státy lze usuzovat, že docházelo do jisté míry k mezinárodnímu dialogu a kulturnímu obohacování království. Tyto diplomatické interakce a obchodní vztahy pravděpodobně umožnily přenos nových myšlenek a praktik. Docházelo především k přenosu buddhistických textů přijímáním mnichů

¹¹² Pchalgwanhō 八關會 je buddhistický rituál poprvé zavedený v období království Silly. Na pokyn Tchädžoa pokračoval i v období království Korjō. V tomto období byl největším svátkem země, konajícím se vždy patnáctého dne jedenáctého měsíce roku, kdy se slavilo a hodovalo po celý den i noc. Pchalgwan znamená „osm přikázání“, které lid musel dodržovat, protože jejich chování bylo zkoumáno bohy.

z ciziny. Tchädžoovo čtvrté přikázání vybízí k pokračování přijímání čínských zvyků a ceremonií, zároveň ale nabádá k tomu vytvářet svou vlastní kulturu a nespoléhat se pouze na tu čínskou, jelikož obě země leží jinde a mají jinou historii.

Vztah mezi hlavním filozofickým směrem čosönského království neo-konfucianismem a kulturou byl v této době velice úzký a důležitý. **I Sönggje** podporoval právě konfucianismus jako hlavní ideologický základ svého království, zatímco buddhismu moc ubíral a stavěl se k němu spíše pragmaticky (i tak ale využil buddhismu k rozvoji umění, když např. nařídil vytvoření obrazů Buddhy nebo podporoval konání dharma shromáždění¹¹³). Díky zřizování nových konfuciánských akademií a posilování systému státních zkoušek, které byly zaměřené na konfuciánské učení (cílem bylo vybírat a vzdělávat úředníky schopné spravovat stát v souladu s konfuciánskými principy), dokázal Tchädžo a jeho úředníci rozšiřovat konfuciánské hodnoty i do nižších vrstev společnosti (zakládaly se provinční školy, které měly za úkol zvyšovat vzdělanost a kultivaci obyvatelstva). Tímto se upevňovala konfuciánská kultura a morální základy v celé čosönské společnosti.

Jedním z důležitých kulturních projevů jsou také městské hradby, paláce a další stavby, které nechával Tchädžo během své vlády budovat. Tyto stavby byly sice vojenskou či administrativní nutností, ale estetika architektonických projevů té doby slouží jako dobrý ukazatel tamní kultury.

Jak již bylo několikrát řečeno, Čína tvořila pro království Čosön klíčového spojence nejen v oblasti politiky nebo obchodu, ale také kultury a kulturní výměny. Království hojně využívalo dobrých vztahů s Čínou k importu jak materiálních věcí, tak i intelektuálních vlivů (přijímání učenců z Číny nebo naopak vysílání korejských učenců do Číny), které obohacovaly tamní kulturu přenosem umění, literatury a filozofických myšlenek, a zvyšovaly tak i postavení celého království. Často také Tchädžo posílal čínským císařům dary a dopisy vyjadřující jeho vděk či se v nich diskutovalo o různých ceremoniálních praktikách.

Dalším důležitým sousedem, se kterým království Čosön udržovalo vztahy na jisté úrovni, bylo Japonsko. Tchädžo zažil s japonskými piráty mnoho strastí, proto se hlavně v pozdějších letech své vlády snažil udržovat s Japonskem diplomatické vztahy

¹¹³ V dobách vlády I Sönggjeho se jejich pořádání nejčastěji týkalo uctívání různých bódhisattvů (nejčastěji bódhisattvy moudrosti Maňđušří) či odvracování přírodních a jiných katastrof.

přijímáním vyslanců a poselství s dary, což napomohlo obohacování korejské kultury tou japonskou a naopak. Mnoho japonských obchodníků pravidelně cestovalo kvůli obchodu především na jihokorejské pobřeží, kde se nějaký čas i pozdrželi, proto lze předpokládat, že hlavně na jihu Korejského poloostrova docházelo k asimilaci částí japonské kultury do té korejské a tamní obyvatelstvo automaticky přijímalo japonské tradice a zvyklosti za své a mísilo je s těmi korejskými. Další kulturní výměna probíhala přímo na úrovni vyšší společnosti, kdy sám Tchadžo hostil japonské vyslance a jiné hosty z japonských ostrovů na banketech a při ceremoniálních příležitostech, kde docházelo k obohacování obou kultur prostřednictvím sdílených obřadů, umění a hudby.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo přiblížit čtenáři dva důležité panovníky korejské historie – krále Tchädžo Wang Kõna a krále Tchädžo I Sõnggjeho, kteří díky svým schopnostem, vojenským úspěchům, odhodlanosti a cílevědomosti dokázali vyšplhat ve společenském žebříčku až na samý vrchol, svrhli stávající krále a založili nová království. Stáli v jejich čele jako první králové a začaly s nimi i nové královské linie, načež každá z nich řídila dění na Korejském poloostrově po dobu necelých anebo i více než pěti set let. Po přiblížení osobností obou králů a jejich vládních období bylo úkolem zjistit, jak přistupovali panovníci k určitým aspektům vlády, jak se stavěli k problémům a jak je řešili nebo například jakou roli pro ně mělo náboženství. Pomocí analýzy dostupných informací v análech a kronikách vyvstaly aspekty jak společné pro oba panovníky tak i odlišné. Ke každému analyzovanému kritériu bylo vytvořeno několik nápomocných otázek, které podrobněji nastiňovaly směr, jímž se analýza ubírala a co se vlastně snažila zjistit.

Přestože se jednalo o panovníky vládnoucích v po sobě jdoucích královstvích, jejich nástup na trůn dělí více než 470 let. Proto je třeba při vytváření závěrů brát v potaz několik důležitých faktorů. Především, oba panovníci žili v odlišných dobách korejské historie, proto je třeba při posuzování výsledků analýz zohlednit skutečnost, že se oba panovníci potýkali v době svého nástupu na trůn i v době své vlády s rozdílnými faktory, které mohly být a pravděpodobně také byly specifické právě pro dobu jejich panování.

Z analýzy je zcela jasné, že náboženství tvořilo jeden z nejdůležitějších stavebních kamenů obou království. Hráló významnou roli v téměř všech aspektech života tehdejších králů i obyvatel země. Oba panovníci, ať už prosazovali jakékoliv náboženství či filozofický směr, prokázali velkou úctu k náboženským tradicím a obřadům, což zároveň odráží jejich snahu integrovat náboženské a spirituální hodnoty do správy království a svého působení na trůnu pro posílení společenského i politického řádu země. Přístup obou panovníků k náboženské otázce byl také velice úzce spjat s politickými cíli (konsolidace moci, legitimizace nástupu na trůn). Ukázalo se, že jejich hlavní společný znak v oblasti konsolidace a legitimizace moci je využití konceptu Mandátu nebes.

V oblasti zahraničních vztahů lze až na malé odlišnosti ve způsobu udržování vztahů určit, že se oba panovníci pokoušeli vést se sousedními mocnostmi mírové a strategické

vztahy. Oba dva chápali důležitost zajištění stability a bezpečnosti svého království, proto se diplomacie stala klíčovým způsobem při řešení konfliktů. Tchädžo Wang Kõn byl jednoznačně nucen zapojovat se do válečných konfliktů o něco častěji, než jeho protějšek Tchädžo I Sõnggje. To ovšem slouží jako přesná ukázka odlišnosti období, ve kterém království vznikala. Je důležité mít na paměti, že Wang Kõn sjednocoval tři samostatná království pod jedno velké s tím, že jednoho krále svrhl převratem a další dva musel udolat buď válečně, nebo diplomaticky. Na druhou stranu I Sõnggje si strategicky připravoval po dobu několika let trůn dosazováním králů podle svého výběru, dokud se k moci nedostal sám pomocí převratu, který zinscenovali jeho přívrženci.

Co se týče politiky, správní moci a reforem, v mnoha bodech se rozhodnutí obou panovníků převážně shodují. Oba dva prováděli rozsáhlé reformy státní správy, restrukturalizovali vládní instituce a snažili se o lepší vzdělávání úředníků, aby se zajistila větší efektivita správy. Přesto stojí za zmínku, že zatímco Wang Kõn přebíral království po svém předchůdci s tím, že vyznával stejné náboženství, a proto zakládal nové zákony a předpisy podle těch stávajících, I Sõnggje přebíral království, ve kterém buddhismus ztrácel věrohodnost, a do popředí přicházelo učení neo-konfucianismu. Proto se při restrukturalizaci sice dbalo na analýzu zákonů a zápisů přetrvávajících z korjöského království, ale i tak se většina z nich musela přetvořit, aby odpovídala učení a hodnotám nové státní ideologie. Pro udržování ekonomické stability a spokojenosti lidu bylo důležité věnovat pozornost správě půdy. Její restrukturalizace je další důležitou kapitolou ve vládních obdobích obou panovníků. Jednou z hlavních změn, které I Sõnggje uskutečnil v rámci přerozdělování půdy, byla změna z původního korjöského stylu (odměňování úředníků půdou na základě zásluh a postavení) na limitaci možného objemu vlastněné půdy na jednotlivce.

Přestože oba panovníci měli odlišné náboženské a filozofické priority, oba víceméně stejnými způsoby podporovali kulturní rozvoj svých království. Oba dobře chápali potřebu národní identity a soudržnosti, která se v té době nejlépe ukotvovala skrze kulturu. Staletími ukotvované rituály a ceremonie obou ideologií jsou patrné i v dnešní korejské společnosti – z buddhismu dodnes přetrvávají hromadné modlitby (při testech *suhak nũngnjõk sihõm*¹¹⁴) nebo lze spatřit sílu buddhismu například i v oblíbenosti hor a

¹¹⁴ V angličtině College Scholastic Ability Test (CSAT) je test zjišťující schopnosti žáka studovat na vysoké škole. Tento test slouží jako primární faktor zvažovaný při prvních kolech přijímání na vysoké

horské turistiky mezi Korejci (v buddhismu jsou hory spojovány s buddhistickými chrámy), zatímco z konfuciánských zvyků přetrvává ceremonie *česa* 祭祀¹¹⁵ nebo oddanost vůči rodičům *hjo*, se kterou se pojí také myšlenka tří pout a pěti lidských vztahů¹¹⁶, jež jsou stále do jisté míry patrné v chování Korejců.

Tímto bych ráda ocenila kvalitu a obsáhlost všech zdrojů, které mi napomohly k porozumění tohoto tématu a vypracování samotné práce. Doufám, že svou prací jsem dokázala přenést kus historie Korejského poloostrova i čtenářům nepříliš orientujícím se v jeho historii.

školy, proto je pro rodiny velice důležitý. Ve dnech konání testu lze spatřit stovky rodinných příslušníků v buddhistických chrámech, tiše se modlících za úspěch svých potomků v testu.

¹¹⁵ Jedná se o konfuciánskou praktiku uctívání a připomínání si předků. Obvykle se tato ceremonie koná ve dni výročí úmrtí daného předka nebo tradičně v období třídenního svátku korejského díkyvdání (*čchusŏk*) nebo lunárního nového roku (*sŏllal*). Zajímavým faktem je, že i přes silné ukotvení v konfucianismu, je tato ceremonie provozována i Korejci bez vyznání, buddhisty nebo i katolíky.

¹¹⁶ Tři pouta: poddaný slouží vládci, syn slouží otci a manželka slouží manželovi. Pět lidských vztahů upravuje vztahy mezi: otec – syn, vládce – poddaný, manžel – manželka, starší bratr – mladší bratr, přátelé. V dnešní společnosti jsou patrné znaky vlivu této konfuciánské myšlenky i přes rozličnost náboženského vyznání obyvatelstva Jižní Koreje.

Bibliografie

Literatura

BREUKER, Remco E. *Establishing a Pluralist Society in Medieval Korea, 918-1170: History, Ideology, and Identity in the Koryŏ Dynasty*. Leiden: Koninklijke Brill NV, 2010. ISBN 978-90-04-18325-4.

ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. Praha: NLN – Nakladatelství Lidové noviny, 2001. Dějiny států. ISBN 80-7106-411-4.

GLOMB, Vladimír a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. *Korejská náboženství*. Praha: Togga, spol. s r.o., 2014. Dálný východ. ISBN 978-80-7476-066-2.

HWANG, Kyung Moon. *A History of Korea: An Episodic Narrative*. Second Edition. New York: Palgrave Macmillan, 2017. Palgrave Essential Histories. ISBN 978-1-137-57357-5.

Koryŏsa chŏryo Ia: Essentials of Koryŏ History. Translated by Sem VERMEERSCH. Republic of Korea: Yonsei University Press, 2021. ISBN 978-89-6850-550-8.

LÖWENSTEINOVÁ, Miriam. *Čítanka klasické korejské literatury*. Praha: Nová vlna, 2020. ISBN 978-80-88343-09-7.

LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Markéta POPA. *Made in Korea II*. Praha: Nová vlna, 2019. ISBN 978-80-85845-94-5.

SETH, Michael J. *A Concise History of Korea: From Antiquity to the Present*. Third Edition. Maryland: Rowman & Littlefield Publishing Group, 2020. ISBN 9781538128992.

The Annals of King T'aejo. Translated and annotated by Byonghyon CHOI. USA: Harvard University Press, 2014. ISBN 978-0-674-28130-1.

VERMEERSCH, Sem. *The Power of the Buddhas: The Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*. Cambridge: Harvard University Asia Center: 2008. ISBN 978-0-674-03188-3.

Internetové zdroje

ČÖNG, Indži. *Korjŏsa* [Online]. Kwačchön: National Institute of Korean History. N.d. Dostupné z: <https://db.history.go.kr/KOREA/item/level.do?itemId=kr&types=r>.

KIM, Čongsö. *Korjŏsa čörjo*. [Online]. Kwačchön: National Institute of Korean History. N.d. Dostupné z: <https://db.history.go.kr/KOREA/item/level.do?itemId=kj&types=r>. [cit. 24. 01. 2024].

BERTHRONG, John E. *Neo-Confucian Philosophy*. [Online]. Internet Encyclopedia of Philosophy. N.d. Dostupné z: <https://iep.utm.edu/neo-confucian-philosophy/#H1>. [cit. 02. 05. 2024].

BRITANNICA, The editors of encyclopaedia Britannica. *Kaesŏng*. [Online]. Encyclopaedia Britannica. 14. 06. 2023. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Kaesong>. [cit. 25. 01. 2024].

CARTWRIGHT, Mark. *Mandate of Heaven*. [Online]. World History Encyclopedia. 25. 07. 2017. Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Mandate_of_Heaven/. [cit. 02. 05. 2024].

CARTWRIGHT, Mark. *Taejo of Goryeo*. [Online]. World History Encyclopedia. 07. 11. 2016. Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Taejo_of_Goryeo/. [cit. 25. 01. 2024].

Kungje. [Online]. Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžon (Encyclopedia of Korean Culture). N.d. Dostupné z: <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0006789>. [cit. 26. 04. 2024].

VERMEERSCH, Sem. *Yi Seong-gye and the Fate of the Goryeo Buddhist System*. [Online]. Korea Journal, roč. 53, č. 2, str. 124-154, 2013. Dostupné z: doi: 10.25024/kj.2013.53.2.124. [cit. 28. 04. 2024].

Taejo of Goryeo. [Online]. New World Encyclopedia. N.d. Dostupné z: https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Taejo_of_Goryeo.

Taejo of Joseon. [Online]. New World Encyclopedia. N.d. Dostupné z: https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Taejo_of_Joseon. [cit. 10. 04. 2024].

Zdroje obrázků

[1]: KJS615. *Unified Silla & Balhae Kingdoms*. [Online]. World History Encyclopedia. 05. 10. 2016. [Citace: 09. 01. 2024]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/image/6095/late-three-kingdoms-period/>

[2]: KJS615. *Later Three Kingdoms Period*. [Online]. World History Encyclopedia. 29. 11. 2016. [Citace: 13. 01. 2024]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/image/6095/late-three-kingdoms-period/>

Seznam příloh

Příloha 1: Chronologický přehled panovníků a jejich vládních období království Korjŏ (918-1392)

Příloha 2: Chronologický přehled panovníků a jejich vládních období království Čosŏn (1392-1910)

Přílohy

Příloha 1: Chronologický přehled panovníků a jejich vládních období království Korjŏ (918-1392)

1. Tchädžo	太祖	918-943
2. Hjedžong	惠宗	943-945
3. Čongdžong	定宗	945-949
4. Kwangdžong	光宗	949-975
5. Kjöngdžong	景宗	975-981
6. Söngdžong	成宗	981-997
7. Mokčong	穆宗	997-1009
8. Hjöndžong	顯宗	1009-1031
9. Tökčong	德宗	1031-1034
10. Čöngdžong	靖宗	1034-1046
11. Mundžong	文宗	1046-1083
12. Sundžong	順宗	1083
13. Söndžong	宣宗	1083-1094
14. Höndžong	獻宗	1094-1095
15. Sukčong	肅宗	1095-1105
16. Jedžong	睿宗	1105-1122
17. Indžong	仁宗	1122-1146
18. Ůidžong	毅宗	1146-1170
19. Mjöngdžong	明宗	1170-1197
20. Sindžong	神宗	1197-1204
21. Hüidžong	熙宗	1204-1211
22. Kangdžong	康宗	1211-1213
23. Kodžong	高宗	1213-1259
24. Wöndžong	元宗	1259-1274
25. Čchungnjöl	忠烈	1274-1308
26. Čchungšön	忠宣	1308-1313

27. Čchung suk	忠肅	1313-1330, 1332-1339
28. Čchung hje	忠惠	1330-1332, 1339-1344
29. Čchung mok	忠穆	1344-1348
30. Čchung džöng	忠定	1348-1351
31. Kong min	恭愍	1351-1374
32. U	禍	1374-1388
33. Čchang	昌	1388-1389
34. Kong jang	恭讓	1389-1392

Příloha 2: Chronologický přehled panovníků a jejich vládních období království Čosön a následujícího císařství (1392-1910)

1. Tchädžo	太祖	1392-1398
2. Čöngdžong	定宗	1398-1400
3. Tchädžong	太宗	1400-1418
4. Sedžong	世宗	1418-1450
5. Mundžong	文宗	1450-1452
6. Tandžong	端宗	1452-1455
7. Sedžo	世祖	1455-1468
8. Jedžong	睿宗	1468-1469
9. Söngdžong	成宗	1469-1494
10. Jönsangun	燕山君	1494-1506
11. Čungdžong	中宗	1506-1544
12. Indžong	仁宗	1544-1545
13. Mjöngdžong	明宗	1545-1567
14. Söndžo	宣祖	1567-1608
15. Kwanghägun	光海君	1608-1623
16. Indžo	仁祖	1623-1649
17. Hjodžong	孝宗	1649-1659
18. Hjöndžong	顯宗	1659-1674
19. Sukčong	肅宗	1674-1720
20. Kjöngdžong	景宗	1720-1724
21. Jöngdžo	英祖	1724-1776
22. Čöngdžo	正祖	1776-1800
23. Sundžo	純祖	1800-1834
24. Höndžong	憲宗	1834-1849
25. Čchöldžong	哲宗	1849-1863
26. Kodžong	高宗	1864-1907
27. Sundžong	純宗	1907-1910